Ազգ

Azg

Նոյեմբեր 19

Ուրբաթ

1993

ՈՍՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Գ տարի, թիվ 223 (474)

գինը՝ 25 ռ.

դասիչ 69149

Երեւան 375010

Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941

տելեքս 243266 CPIRI SU

Հակաքուրդական ցույցեր Ֆրանսիայում

Ֆրանսիայում տեղի են ունենում հակաքրդական ցույցեր։ Ֆրանսիական ոստիկանությունը մինչեւ այժմ ձերբակալել է 61 մարդու եւ շարունակում է ստուգումներ անցկացնել նաեւ այդ երկրում գտնվող քրդաբնակ թաղամասերում։ Ոստիկանական ստուգումներ են անցկացվում ոչ միայն Փարիզում, այլեւ Մարսելում եւ Ստրասբուրգում։ Ձուգումների պատճառը այս ամսվա վերջին Քրդական բանվորական կուսակցության հիմնադրման տարելիցի նշումն է քրդերի կողմից։

Օդանավային ահեւ Չինաստանում

Նոյեմբերի 17-ին Չինաստանի ներքին չվերթներն իրականացնող մի ինքնաթիռ այդ երկրի հյուսիսարեւմտյան շրջանում ահեւի ենթարկվեց, որի հետեւանքով զոհվեցին ու վիրավորվեցին 19 ուղեւորներ։ Ռոյթեր գործակալությունը հաղորդել է, որ 92 ուղեւորներով եւ 10 սպասարկող անձնակազմերով այդ ինքնաթիռը օդ էր բարձրացել Շինյանգի օդանավակայանից։ ■

Ղարաբաղի հարց

Նոր ժամանակացույցը մեզ համար ընդունելի է

Ինչպես հայտնի է, նոյեմբերի սկզբին Վիեննայում կայացած ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի ոչ պաշտոնական բանակցությունների ընթացքում ընդունվեց ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման անհապաղ միջոցառումների նոր ժամանակացույցը, որի տեքստը նոյեմբերի 17-ին հրապարակեց Հայաստանի նախագահի լրատվական ծառայությունը։ Նոր ժամանակացույցը նախորդ՝ փարիզյան փաստաթղթի համեմատ մի շարք փոփոխություններ է կրել։ Ամենից առաջ Լեռնային Ղարաբաղը փաստաթղթում ներկայացված է որպես հակամարտության կողմ, ինչին համառորեն ընդդիմանում էր Ադրբեջանը։ Երկրորդ, նախքան կոնկրետ միջոցառումների իրականացումը, նախատեսվում է իրականացնել ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի անդամ երկրների նախագահների հանդիպում, որտեղ պետք է քննարկվի ինչպես Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը, այնպես էլ հանդիպման օրակարգը։ Այս կետով նույնպես Ադրբեջանն այնքան էլ խանդավառված չէ։

Եւս մի էական տարբերություն. առաջ է բերված ադրբեջանական ուժերի՝ Մարտակերտի շրջանի գրավյալ տարածքների դուրսբերման ժամկետը։ Ընդ որում էականն այստեղ ոչ թե տարածքի ազատումն է (ներկայումս ադրբեջանական ուժերի հսկողության տակ են շրջանի մոտ 10 գյուղեր, որոնց ազատագրումը ղարաբաղյան ուժերի կողմից առանձնապես բարդություն չի ներկայացնում), որքան այն հանգամանքը, որ փաստորեն «օկուպացված տարածքներից զորքերի դուրսբերման» կետի տակ խոսվում է ադրբեջանական ուժերի հեռացման մասին։ Այլ կերպ ասած, ստացվում է, որ ադրբեջանական բանակն օկուպացրել է Ղարաբաղի տարածքի մի մասը, մինչդեռ հայտնի է, որ օկուպացնել կարելի է ոչ թե սեփական, այլ ուրիշ պետության տարածքը։ Էական տարբերություն է նաեւ այն, որ խոսվում է ոչ թե հրադադարի, այլ ընդհանրապես ռազմական գործողությունների դադարեցման մասին, իսկ սա ամենից առաջ նշանակում է շրջափակման վերացում եւ վերաբերում է նաեւ Թուրքիային։ Պատահական չէ, որ այս կետին ակտիվորեն ընդդիմանում էր ինչպես Թուրքիան, այնպես էլ Ադրբեջանը։

Նոր ժամանակացույցի պատասխանը ներկայացնելու վերջին ժամկետը նոյեմբերի 22-ն է։ Սակայն արդեն այսօր պարզ է, որ ամենայն հավանականությամբ եւ Հայաստանը, եւ Լեռնային Ղարաբաղը փաստաթղթի նկատմամբ դրական վերաբերմունք կունենան, թեեւ ոչ բոլոր կետերն են անվերապահորեն ընդունելի հայկական կողմի համար։ Համենայն դեպս, Հայաստանի արտգործնախարար Վահան Փափազյանը նոյեմբերի 17-ին հայտարարեց, թե Վիեննայի ժամանակացույցը տվյալ պահին լավագույնն է, եւ եթե այն իրականացվի, դա հնարավորություն կտա հալյ առ հալյ թուլացնել լարվածությունը ու սկսել Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի վերաբերյալ

Տես էջ 2

Ճգնաժամ

ԴՐԱՄԱՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՓԱՐԱՏՈՒՄ Է ԿԱՍԿԱԾՆԵՐԸ

Երօրյա լռությունից հետո վերջապես շշուկներն ու «զրզռոցները» հիմնավորում ստացան։ Հրապարակվեց ՀՀ դրամաշրջանառության կարգավորման պետական հանձնաժողովի որոշումը, ըստ որի երեկվանից՝ նոյեմբերի 18-ից, մինչեւ լրացուցիչ ցուցում ստանալը, արգելվում է Հայաստանի տարածքում գործող բոլոր բանկերին, ֆինանսավարկային կազմակերպություններին կանխիկ ավանդների եւ դեպոզիտների ընդունումը, եւ պահանջվում է այս կազմակերպություններից մինչեւ ժամը 16.00 ՀՀ Կենտրոնական բանկ ներկայացնել նոյեմբերի 18-ի դրությամբ իրենց հաշվեկշիռները։

Ինչպես ցույց է տվել մեր եւ այլոց փորձը, նման միջոցառումը խիստ անհրաժեշտ է դրամափոխանակությունն իրականացնելուց առաջ (նախօրեին), քանի որ այս կերպ է միայն հնարավոր կանխել ամենազանազան ֆինանսական մեքենայությունները, որոնք իրականացնելու հնարավորություններ են ստեղծվում դրամի փոխման ժամանակ կանխիկի հետ գործառություններ կատարող կազմակերպություններում ու հիմնարկներում։

Երկրորդ փաստն արդեն անմիջականի դրամափոխանակության օգտին է, որի արդյունքում պետք է շրջանառությունն մեր ազգային դրամը (այլ ոչ նշագրված ռուբլին կամ «բազմակի օգտագործման կտրոնը»), դա ՀՀ վարչապետի հանդիպումն էր Հայաստանում ԳՖՀ-ի ժամանակավոր հավատարմատար Նորբերտ Հայնցեի հետ, գրույց, որի հետ առնչվում էր մեր վաղ յուստային պաշարների համալրումը։ Վալյուտային պաշարների համալրումը ազգային դրամի մուտքով պլանավորված քայլ է, որը նույնպես ունի որոշակիորեն պաշտպանել մեր դրամը արժեզրկման կործանիչ հարվածներից։ Այն հատկապես մեծ լիցքեր կստանա հանրապետությունում. Մոսկվայի վալյուտային բորսայում դոլլարի ցատկի հետ (երկար զսպվելուց հետո դոլլարի կուրսն անցավ նախ 10 կետով, ապա 5, եւ կրկին 7 ռուբլով, անցնելով ռուսական ռուբլով 1200-ի սահմանը), էներգակիրների գնի բարձրացման, ծնողանը բեռնափոխադրումների դժվարացման ու բանկացման, Ղազախստանի եւ Ուզբեկստանի կողմից սեփական դրամի անցման եւ հայաստանյան սահմանափակ ապրանքային շուկայի վրա հին ռուբլու ավերիչ հարձակման հետեւանքով։

Ի դեպ, ազգային դրամի պաշտպանության համար վալյուտային պաշարների համալրման ծրագրի անհրաժեշտությունը պետք է դիտվի, քանի որ Ուզբեկստանը եւ Ղազախստանը ստացան նման օժանդակություն Ռուսաստանից, եւ ըստ հավաստիացումների, խոստումներ են ստացել (եթե ոչ արդեն վաճառել) միջազգային

Տես էջ 2

Ղարաբաղ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ԳՐՈՀ ՄԱՍՏԻՍԻ ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ

Ալիեւը միասնության կոչ է անում

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղի ռազմաճակատներում ծայրաստիճան լարված է եղել։ Ադրբեջանական կազմավորումները շարունակում էին սադրիչ գործողությունները նույնական ունենալով ղարաբաղյան ուժերին ստիպել դիմել պատասխան քայլերի։ Այսպես, Ստեփանակերտի մեր թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ հաղորդում է, թե ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, նոյեմբերի 17-ի երեկոյան ժամը 22-ին ադրբեջանական դիվերսիոն մի ջոկատ անակնկալ գրոհ է ձեռնարկել Մարտակերտի շրջանի Մաստղիս գյուղի ուղղությամբ եւ գրավել մի պահակակետ։ Ընդ որում, հարձակվողների շարքերում եղել են նաեւ հատուկ նշանակության ջոկատի ազգությամբ ռուս զինվորներ։ Երկու ժամ տեւած կատաղի մարտերից հետո, որի ընթացքում զոհվել են 6 եւ վիրավորվել 2 հայ զինվորներ, ղարաբաղյան ուժերին հաջողվել է վերադարձնել ջոկատները եւ վերագրավել հենակետը։ ԼՂՀ ՊՊԿ-ն երեկ հանդես է եկել հայտարարությամբ, որով խիստ ենթադրվում է բանակի հրամանատարությունը, որոնք այս վճռական օրերին անփութությամբ են վերաբերում իրենց պարտականություններին։

ԼՂՀ ռազմական հետախուզության տվյալներով, արեւելյան ռազմաճակատներում շարունակվում են ադրբեջանական բանակի անձնակազմի մեծ կուտակումներ, ինչը լուրջ մտահոգությունների տեղիք է տալիս։

Միաժամանակ նոյեմբերի 17-ին Հեյդար Ալիեւը հանդիպել է 9 քաղաքական կուսակցությունների եւ շարժումների ներկայացուցիչների հետ։ Հանդիպման ընթացքում, որին, ի դեպ, չէր մասնակցում ԱԺՃ-ն, նախագահը կոչ է արել համախմբվել միաժամանակ հայտարարելով, թե Ադրբեջանն իրեն տարածքային ամբողջականությունն ինքնուրույն ուժերով վերականգնելու բոլոր հնարավորությունները։ Նա նշել է նաեւ, թե դրա համար անհրաժեշտ է գնալ ազգային համաձայնության ուղիով, եւ լուրջ ընդդիմություն Ադրբեջանում տեղ չունի։

«Ազգ»

Երկաթուղի

Պայթեցվել է Սադախլու-Այրում հատվածը

Նոյեմբերի 18-ի գիշերը Անդրերկաթուղու Սադախլու-Այրում հատվածում (Վրաստանի տարածքում) 100 մ հատվածով պայթեցվել է երկաթգիծը։ Վրացական երկաթուղու պահանջով վաղ առավոտյան դեպքի վայր են հասել հայաստանցի մասնագետներն ու շինարարները։ Վերջին գնացքը Հայաստան է մտել նոյեմբերի 17-ին, ժ. 21.25-ին, տեղ հասցնելով 19 վագոն ցորենով ու (Մասիս, «Գրենվազ» փոխ ձեռնարկությանը)։ Նոյեմբերի 17-ին Երեւան կայարանն ընդունել է 3 գնացք՝ 4 վագոն բենզին, 14 մազութ, 10 դիզվառելանյութ, 29 ցորենով, 28 ցորեն։ Երեւանից դուրս է եկել 2 գնացք՝ 9 վագոն շինարարանք, 5 այլ, 1 արդյունաբերական ապրանքներ, 43 դատարկ վագոն բեռնաբարձման համար։ Թբիլիսիում է գտնվում Հայաստան ուղղված մեկ գնացք՝ 107 վագոն մազութով եւ Սադախլուում եւս մեկը՝ 28 վագոն հեղուկ վառելանյութով։ Պայթեցումը համընկավ Երեւանի լոկոմոտիվ դեպոյի եւ մյուս կայարանների երկաթուղայիններին, նոյեմբերի 19-ին նախազգուշական գործադուլ անելու ահիթով։ Գործադուլն ուղղված է երկաթուղում պատկանող բուժհիմնարկներն առողջապահության նախարարությանը հանձնելու դեմ։

Ռ. Խ.

Թուրքիա

Հայեր Սիրիայի քուրդ ահաբեկիչների մե՞ջ

Թուրքական «Թերջուման» թերթի նոյեմբերի 13-ի համարում հրապարակվել է մի նյութ, որտեղ տվյալներ են բերվում Սիրիայի հյուսիսում գեւ րի ընկած քուրդ ահաբեկիչների վերաբերյալ։ Թերթի հայտարարման համաձայն, տղամարդ եւ գերի ընկած քուրդ ահաբեկիչների մեջ զգալի թվով հայեր կան։

Հատկանշական է, գրում է թերթը, որ ահաբեկիչների ռազմակայաններ, որտեղից նրանք կանոնավորապես հարձակվում են թուրքական տարածքի վրա, գտնվում են ոչ միայն Սիրիայի տարածքում, այլեւ Հայաստանում։ Թուրքական մամուլի լրատվության համաձայն հայ եւ քուրդ ահաբեկիչներն ունեն վարժեցման կայաններ, իսկ վերջերս նրանք համաձայնագիր են կնքել միմյանց անմիջականորեն ռազմական օգնություն ցույց տալու վերաբերյալ։ Այսպես ներկայումս հայերի կողմից քրդական խմբեր են կազմվում Ադրբեջանի դեմ տարվող պատերազմում, իսկ քրդերի կողմից հայկական խմբեր են կռվում թուրքերի դեմ։

«Մենք չենք զլանա հարվածել Հայաստանին, երբ այնտեղից սպառնալիք գա Թուրքիայի համար», թերթին տված հարցազրույցում ասել է թուրքական բանակի բարձրաստիճան սպաներից մեկը։

Սեւակ Թորան

Ահա հենց այս վերջին պարբերությունից էլ հայտնի է դառնում, թե ո՞ւր է խփում «Թերջումանի» հոդվածը. ամեն գնով պատրվակ գտնել Հայաստանին խփելու համար։

Աշխարհ

Շիկացած հինգշաբթի Բրյուսելում

Եվրահամայնքի երկրների էկոնոմիկայի նախարարները մեկ անգամ եւս հանդիպեցին, որպեսզի վերջնականապես ծեծեն բերքի ստանդարտ շրջանների մասին որոշումը։ Գերմանիան, Իսպանիան եւ Իտալիան շարունակում են շրջափակել 1993 թ. փետրվարին Եվրահամայնքի իրագործումը, որը նախատեսում է Եվրահամայնքի երկրների մրցակցությամբ ծեծեն բերված անհետաձգելի ծրագրի իրագործում, Եվրահամայնքի երկրների սահմաններում շարունակել փոխկապակցված կարգավորել պողպատի եւ արժեքավոր մյուս մետաղների արտադրությունը։ Վիճելի մյուս կետը պետական ներդրումներն են։ Այս հանդիպումը մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում հատկապես Գերմանիայի համար, քանի որ համաձայն Եվրահամայնքի հանձնաժողովի, էկոնոմիկայի նախարարները պետք է երեն իրենց համաձայնությունը տային Գերմանիայի առաջադրած պողպատի միջազգային համակարգման կազմակերպության «առողջացման» ծրագրին։

Երկրորդ Նյուրնբերգ

Նախկին Հարավսլավիայի համար հրավիրվել է Միջազգային պատերազմական տրիբունալ։ Վերոհիշյալ երկրում քաղաքացիական պատերազմի բռնկումից ավելի քան 2,5 տարի հետո, չորեքշաբթի օրը Հաագայում երդում տվեցին 11 դատավորներ եւ 1 գլխավոր դատախազ։ 12 երկրներից ընտրված դատական աշխատակիցներից 9-ը տղամարդ են, 2-ը՝ կին, որոնք բոլորն էլ վաստակաշատ իրավաբաններ են։ Անվտանգության խորհրդի առաջարկով, նրանք 4 տարով այդ պաշտոնում ընտրվել են ՄԱԿ-ի ընդհանուր ժողովում։ Դիտորդներն արդեն այժմ այն կարծիքին են, որ պետք է երկարացնել այդ հանձնառության ժամկետը։ 12 իրավաբանների կարեւորագույն խնդիրը կլինի պարզել հարավսլավական եղբայրասպան պատերազմում կատարված հանցագործությունները ու մարդու իրավունքների խախտումները, ինչպես նաեւ պատժել մեղավորներին։

Խորվաթների խոշորագույն հարձակումը

Կենտրոնական Բոսնիայում խորվաթներն անցել են լայնածավալ հարձակման։ Գորնի Վակուֆ քաղաքի շրջանում, չորեքշաբթի օրը սկսվել են համառ մարտեր բոսնիական խորվաթների եւ մուսուլմանական կանոնավոր զորքերի միջեւ։ Այդ բանն հայտնի է դարձել ՄԱԿ-ի տեղական շրջաններից։ Ինչպես հետո է պարզվել, խոսքը վերջին 18 ամիսների ընթացքում կատարված խորվաթների խոշորագույն հարձակման մասին է։ Նրանք պետք է մարտի դուրս բերեին տանկեր, հրետանի եւ հրասանդեր։ Հինգշաբթի օրը, ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի շտապ նիստը ժնեւում տպավորել է պատերազմող բոլոր կողմերի ներկայացուցիչներին։

Ռաբինը նպաստակայաց է

Իսրայելի վարչապետ Ռաբինը հայտարարեց, որ ծայրահեղականներին չի թույլատրի խորտակել խաղաղության գործընթացը, ավելացնելով, թե կշարունակի բանակցությունները Սիրիայի, Լիբանանի եւ Հորդանանի հետ։ Մինչդեռ, Իսրայելի էներգիայի եւ ոստիկանության նախարարը Կահիրեում հանդիպեց պաղեստինյան պատվիրակների հետ քննարկելու անվտանգության մանրամասները, այդ թվում նաեւ՝ իսրայելյան զորքերի դուրս բերումը Գազայից եւ Երիքովից։ ■

digitised by A.R.A.R.@

Տեսակետ

Արամ Սարգսյան. «Պետք է անվստահություն հայտնել կառավարությանը»

«Ներկայումս Հայաստանում ամենակարեւոր քայլը կառավարության հրաժարականն է», «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին տված հարցազրույցում հայտարարել է Հայաստանի Դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արամ Սարգսյանը: Նրա խոսքերով, ՀԴԿ նախագահությունը նոյեմբերի 16-ի արտակարգ նիստը նվիրել էր հանրապետությունում ստեղծված իրավիճակին եւ դրանից դուրս գալու ելք փնտրելուն: «Մենք արդեն պատրաստվում ենք դատական պատասխանատվության հրավիրել կառավարությանը՝ ժողովրդի նկատմամբ կատարած հանցագործությունների համար, եւ կարծում ենք, որ ՀՀ նախագահը նույնպես պետք է պատասխանատվություն կրի, քանի որ նրա կազմած ներքական կառավարությունը տապալում է իրեն իսկ ծրագիրը»:

Սարգսյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ ՀԴԿ-ն օրենսդրական նախաձեռնության իրավունքով փաստաթուղթ է ներկայացնում Գերագույն խորհուրդ, որով առաջարկում է անվստահություն հայտնել ՀՀ կառավարությանը, ՀՀ նախագահից պահանջել ձեւավորել ազգային համաձայնության կոալիցիոն կառավարություն, մեկ ամսում կազմել համապատասխան հանձնաժողով (ԳԽ համապատասխան հանձնաժողովների անդամներից եւ այն կուսակցությունների ներկայացուցիչներից, որոնք կներկայացնեն գործնական հակաճգնաժամային ծրագիր) եւ անցկացնել արտահերթ ընտրություններ: Այնուհետեւ, կայունացման միջոցներից հետո անհրաժեշտ է անցկացնել ԳԽ նոր ընտրություններ եւ Սահմանադիր ժողովի հրավիրում: Ընդհանուր, ՀԴԿ-ն չի հրաժարվում ազգային Պետական խորհրդի գաղափարից, որն էլ ՀՀ նախագահի հետ կարող է ձեւավորել կառավարություն:

Ըստ Ա. Սարգսյանի, հանրապետությունում վիճակն օրհասական է, դրությունը շտկելու կառավարության փորձերն արդյունք չեն տալիս, շարունակվում է արդյունաբերության անկումը, ձախողվել է գյուղատնտեսության վերակառուցումը, փլուզվել է ֆինանսական համակարգը, գործազրկությունը զանգվածային բնույթ է կրում, խաթարվել է ուսումնական համակարգը, ահագնացել հասարակության բեւեռացումը, սոցիալական անպաշտպանությունից հուսալքված բազմահազար քաղաքացիներ լքում են հայրենիքը, տապալվել է «Զենթ» ծրագիրը: Եւ այդ ամենի ողջ պատասխանատվությունն ընկնում է ներկա վարչակազմի, հատկապես կառավարության վրա:

ՀԴԿ նախագահը հայտնեց, որ առաջիկա հաջորդ նիստում ՀԴԿ-ն պահանջելու է խորհրդարանական քննարկության դնել իր պահանջները: ՆՏ

Ճգնաժամ

ԴՐԱՄԱՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ. ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՓԱՐԱՏՈՒՄ Է ԿԱՍԿԱԾՆԵՐԸ

Սկիզբը էջ 1

ֆինանսական կազմակերպություններից:

Ինչ մնում է դրամափոխանակության կոնկրետ օրվան, ապա կասկածներս ռուսաստանյան «Նովոստի» հեռուստածրագրի հայտնած օրվա առնչությամբ կամաց-կամաց ի դերեւ են ելնում: Ու թեեւ կառավարության մամլո ծառայության ղեկավարը հերքում է այն խոսակցությունը, որ «Ինտերֆաքսը» իրենից է իմացել մոտակա երկուշաբթի օրը հայկական ազգային դրամը շրջանառության մեջ դնելու մասին, թեեւ տեղական լրատվամիջոցները չեն բացառում այս ուրբաթն ու շաբաթը, այդուամենայնիվ, նույնպես հավանական է երկուշաբթին: Ըստ երեւույթին, անավարտ պետք է կեսին, երբ ազգաբնակչության մի ստվար զանգված սպասում իր աշխատավարձ կոչվածի մի մասը, դեռեւս կային չլուծված հարցեր (գուցե թե տեխնիկական), որոնք թույլ չտվեցին այդ հասույթները վճարել նոր դրամով: Հաջորդող օրերի համար ռուբլի կայացնելը կնշանակեր անխուսափելիորեն հանգել դրամի փոխման հետ կապված ներքին իրարանցման ու խառնաշփոթի, որը լավ հող է ֆինանսական մեքենայությունների համար: Այսպես դրամական զանգվածը հնարավորություն ստացավ փոխակերպվելու ապրանքի եւ կենտրոնանալու: Իսկ այդուհետ, կենտրոնացված վիճակը, վերում հիշատակված ռուսական առկայությամբ հնարավորություն է ընձեռում ռուբլիներ կանխել օրինազանցումները, բարձրացնել դրամափոխանակության ընթացքի վերահսկելիությունը:

Հասկանալի պատճառներով մինչեւ բուն դրամափոխանակության իրականացման մասին ռուսական հրապարակումը, կոնկրետ օրը, տեւողությունը, հին ռուբլու եւ հայկական դրամի փոխանակման արժեքը, ինչպես նաեւ դրամափոխանակության ընթացքին վերաբերող այլ մանրամասներ (ինչպես ասենք, ո՞ր հին ռուբլիները եւ մինչեւ ե՞րբ գործածվեն շարժ կունենան մեր դրամի հետ) մինչեւ գաղտնի մնան, այլապես կտուժեն միջոցառումից ակնկալվող արդյունքները: Այլ հարց է, թե այս ծածկված անորոշությունից, սպեկուլյանտներից ո՞վ եւ ի՞նչ քաղեց, ո՞վ ո՞ւմ, թե՞ վնաս: Այդուհանդերձ, կասկածներ այլեւս չեն մնացել, որ ինչպես ցանկացած «մինիինդեպենդենտ» ժամանակ, այնպես էլ այս դեպքում, բացառականի ամբողջ ծանրությունն իրենց վրա կրեցին ազգաբնակչության սակավապահով, անպաշտպան խավերը, որոնք իրենց խղճուկ եկամուտներով ու կուտակածով շատ բան չէ, որ կարողացան ձեռք բերել սանձարձակ գների սակ հետող ճուկայից:

ՄԱՐԳԱՐ ՄԵՆԵՇՅԱՆ

Կարծիք

Դրամային իրարանցումը չափազանցված

Աշխատանքի եւ սոցիալ ապահովության նախարարության լոգացիության ամենահիմնական հաշվեստները կենսաթոշակի վերջին եւ ժամանակին վճարումն ընդունում են դառը ժպիտով: Նախարար Աշոտ Եսայանը ժխտեց դրամանիշների փոխանակման վտանգի եւ նախարարության ժամանակին վճարումների միջեւ եղած ցանկացած կապ ավելացնելով, որ ինքը եւս անծանոթ իրազեկ չէ, թե դրամաշրջանառության շուրջ դեպքերը հանրապետությունում ինչ ուղղությամբ են զարգանալու: Ընդունելով, որ գների վերջին օրերի «սանձարձակ» աճը ծանրագույն իրավիճակի է հասցրել մանավանդ նրանց, ում եկամտի միակ աղբյուրը պետության կողմից կատարվող սոցիալական վճարումներն են (նպաստ, կենսաթոշակ եւ այլն), նա դրամական այս օրերի գերհագեցած խուճապը համարեց առավել չափազանցված, քան դրամական համակարգի իրական փլուզումն է: «Մարդիկ ծգտում են ազատվել կուտակված դրամանիշներից»:

Իսկ նրանց, ովքեր իրենց «կուտակած» ողջ կարողությամբ... չեն կարող անգամ մի տուփ ծու գնել, առաջարկում ենք հարբած մնալ... մինչեւ էգուց:

Ինչ վերաբերում է նախարարության կողմից հասկացվող մարդասիրական օգնությանը, ապա այս անգամ այն կտրվի աղեսի գոտում սննդի ձեւով: Ռ. Խ.

Հայաստանում դոլլարային տենդը շարունակվում է

Նոյեմբերի 18-ի տվյալներով, Երեւանի փոխանակման մի շարք կետերում դոլլարի եւ ռուսական ռուբլու փոխարժեքները եղել են հետեւյալները.

	Գնում		Վաճառք	
	Դոլլար	ռ. ռուբ.	դոլլ.	ռ. ռուբ.
«Մերկուրի»	12000	1330	16000	—
MGA (միայն ռուսական ռուբլով)	1270	660 ※	1340	—
Արդշինբանկ	10000	650 ※	10500	700 ※
Բանկ «Մասիս»	10000	700 ※	—	—
«Արարատ» առեւտ.	12000	800 ※	—	—

Նույն օրը Երեւանում առեւտուրը փաստորեն սառեցված էր: Փակ էին խանութները: Վաճառվում էր միայն հաց, տեղ-տեղ՝ ծխախոտ: Շուկաների վաճառատեղերը նույնպես նկատելիորեն դատարկվել են: Կառավարությունը որեւէ ձեւով չի արձագանքում ստեղծված իրավիճակին: Չկան պաշտոնական հայտարարություններ եւ ժողովրդին ուղղված դիմումներ: ՆՏ

Կարճ

Ադրբեջանն ու Վրաստանը կզարգացնեն հարաբերությունները

Նոյեմբերի 15-ի ուշ երեկոյան ավարտվեց Ադրբեջանի պետքարտուղար Լալա Հաջիեւայի մեկօրյա աշխատանքային այցը Վրաստանում: Ուղեւորության ընթացքում Հաջիեւան Վրաստանի ղեկավարության հետ քննարկեց այդ երկրում ադրբեջանական կես միլիոնանոց բնակչության վիճակը: Հաջիեւային ընդունեց Վրաստանի խորհրդարանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն: Նա նշեց, որ վերջին օրերին Վրաստանում ադրբեջանական բնակչության դեմ հաճախակի դարձած սադրանքներն այն ուժերի գործն է, որոնց նպատակն է վատացնել Վրաստանի եւ Ադրբեջանի հարաբերությունները: Վրաստանի պետության ղեկավարը հավաստիացրեց, որ կառավարությունը բոլոր միջոցները կձեռնարկի նման սադրանքները կանխելու համար: Նույն օրը Լալա Հաջիեւան եւ Վրաստանի խորհրդարանի փոխնախագահ Վախթանգ Ռճեուլիշվիլին ստորագրեցին փաստաթուղթ, որը հավաստում է 1993 թ. գարնանը Էլչիբեյի ու Շեւարդնաձեի ստորագրած եւ երկու պետությունների խորհրդարանների հաստատած բարեկամության, համագործակցության եւ փոխադարձ անվտանգության պայմանագիրը: Հայրենակիցների հետ կայացած հանդիպման ընթացքում Լալա Հաջիեւան հայտարարեց, թե վրացիներն ու ադրբեջանցիները եղբայրներ են, եւ ոչ ոքի չի հաջողվի գժտեցնել նրանց: Սնարք

Գուշակում են Ադրբեջանի կործանումը

Շուտ աղետ է կախվել Ադրբեջանի վրա. պատերազմ, քաղաքացիական խռովություն, տնտեսական ավերում եւ վերջապես տնտեսական ճգնաժամ, ողբում է «Վաշինգտոն փոստ» թերթը նոյեմբերի 16-ի համարում: Նկարագրելով Ադրբեջանի տնտեսական իրավիճակը, թերթը մեջբերում է բնապահպանության պետական կոմիտեի փոխնախագահ Թելման Իսմայիլովի խոսքերը. «Բաքվի նավահանգիստը մեռյալ գոտի է: Ամեն օր մազութի եւ ծանր մետաղների տեսքով ծովն է թափվում ավելի քան 1 մլն. խմ վնասակար նյութ: Նավթահանույթի հնացած տեխնոլոգիան նույնպես ոչնչացնում է բնությունը: Այսպես, հենց միայն ս.թ. հոկտեմբերի 31-ին հերթական վթարի հետեւանքով Կասպից ծովը թափվեց 37 տոննա նավթ, հատկապես ծանր վիճակ է ստեղծվել Սումգայիթում, որտեղ հիվանդությունների տոկոսայնությունը միջինից կիսով չափ բարձր է»: Իսմայիլովի խոսքերով, բնապահպանական աղետը խորհրդային իշխանության 70 տարիների հետեւանքն է: Իրադրության կայունացման համար Ադրբեջանը պետք է տարեկան ծախսի 3 մլրդ. ռուբլի, իսկ լիակատար մաքրման արժեքը անհնար է նույնիսկ հաշվարկել: Սակայն Ղարաբաղի պատերազմը տանուլ տվող Ադրբեջանը հիմա չի կարող զբաղվել բնապահպանությամբ, արձանագրում է «Վաշինգտոն փոստը»: Սնարք

Մութալիբովը կվերադառնա Ադրբեջան, եթե...

Ժամանակավորապես Մոսկվայում բնակվող Ադրբեջանի նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովը Բաքվի «Ձեր կայը» թերթին տված հարցազրույցում Ադրբեջանի հասարակական-քաղաքական իրադրությունը համարեց «շատ բարդ»: «Անչափ ցավում եմ, որ առայժմ հանրապետության իրադրության շուտափույթ կարգավորման հիշ հույսեր կան», ասաց նա: Նախկին նախագահը, որին պաշտոնաթող էին արել 1992 թ. մարտին, Լեռնային Ղարաբաղում հայերի կողմից մի շարք բնակավայրերի գրավումից հետո, հիշատակեց այն պնդումներին, թե 1993 թ. հունիսին Ադրբեջանում կատարված զինվորական հեղաշրջումը «Մոսկվայի ձեռքի գործն է»: Նա նաեւ մերժեց այն պնդումները, թե ինքը ինչ-որ «խաղաքարտ» է քաղաքական մեծ խաղում: Նախկին նախագահն ասաց, թե ինքը չի զբաղվում քաղաքականությամբ, «բայց եթե իմ ժողովուրդն ինձ կանչի, ես կրկին կզբաղվեմ քաղաքականությամբ», հայտարարեց նա: Այազ Մութալիբովը իր Ադրբեջան վերադառնալու հնարավորությունը շաղկապեց իր ընտանիքի անվտանգության հստատուն երաշխիքներով: Սնարք

Երեւան

«Միաբանությունը» ողջունում է սեփականաշնորհման մասին օրենքը

Հանրապետությունում վերջերս ընդունված «Պետական ձեռնարկությունների եւ անավարտ շինարարական օբյեկտների սեփականաշնորհման ու ապապետականացման մասին» օրենքի մեջ կատարված փոփոխության ու դրա հետ կապված մի շարք հարցերի պարզաբանմանն էր ուղղված «Միաբանություն» անկախ արհմիության եւ «Անի» գիտաարտադրական միավորման «Գառնի» գործարանի աշխատավորական կոլեկտիվի հանդիպումը: Օրենքի վերոհիշյալ փոփոխությունը, ըստ որի ձեռնարկության ընդհանուր հաշվեկշռի 20 տոկոսը անվարձահատույց տրվում է այնտեղ մեկ եւ ավելի տարի աշխատածներին, իր ընդունումից ի վեր բերեւս ավելի շատ ծանոթ է օրենսդիրներին, քան դրա անմիջական կրողներին: Եւ «Միաբանության» այս հանդիպումը նախկինց օրենքին ծանոթացնելու ուղղությամբ ձեռնարկվելիք քայլերի շղթայում էր:

Հանդիպման ընթացքում «Միաբանություն» արհմիության նախագահ, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Սեյրան Ավագյանը ներկայացրեց սեփականաշնորհման էությունն ու նրա հետ առնչվող օրենսդրական մի շարք քայլեր մեկնաբանեց, միաժամանակ հնարավորություն ընձեռնելով գործարանի ներկա աշխատողներին իրենց հետաքրքրող հարցերի ու դրանց տվող պատասխանների միջոցով հաղորդակից ու առայժմ տեսականորեն մասնակից դառնալ օրենքի կիրառմանն ու դրա հնարավոր հետեւանքներին, դրան բերող պատճառներին, անհրաժեշտությանը:

Հանդիպումը ցույց տվեց, որ սեփականաշնորհման մասին օրենքը դեռեւս այնքան էլ պարզ չէ դրա կոնկրետ իրականացնողներին, այսինքն՝ նրանց, ովքեր փաստորեն դրա կրողներն են, եւ անհրաժեշտ են էլի նման հանդիպումներ այն լիովին գործողության մեջ մտցնելու համար:

Երբ հաշվի առնենք, որ 20 տոկոսը անվարձահատույց կոլեկտիվին տալը պետք է ավարտվի մինչեւ սեփականաշնորհման հիմնական ծրագրի իրագործման սկսելը մինչեւ 1994 թվականը, ապա իրոք դեռեւս անելու շատ բան կա, իսկ ժամանակ ոչ շատ: «Ազգ»

Ղարաբաղի Հարց

Նոր ժամանակացույցը մեզ համար ընդունելի է

Սկիզբը էջ 1

խաղաղ բանակցությունները: Արտգործնախարարը հայտարարել է նաեւ, թե Հայաստանի ղեկավարությունն առաջնորդվում է հետեւյալ սկզբունքով՝ ցանկացած փաստաթուղթ ընդունելի է, երբ ձեռնտու է ոչ միայն Հայաստանին, այլեւ ամբողջ հայ ժողովրդին, իսկ այս փաստաթուղթը հենց այդպիսին է:

Ինչ վերաբերում է ղարաբաղյան հակամարտության խնդրում Ռուսաստանի դերին, որն անշեղորեն մեծանում է շրջանում նրա ազդեցության վերականգնմանը զուգահեռ, ապա Վահան Փափազյանը հայտարարել է, թե հնարավոր չէ պատկերացնել խաղաղարար գործընթացն առանց Ռուսաստանի ակտիվ մասնակցության, եւ այն կարծիքն է հայտնել, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորումը կախված է Ռուսաստանի եւ ԵԱՀԽ նախաձեռնությունների մերձեցումից եւ նույնիսկ միահյուսումից: Ռուսաստանի ակտիվացման մասին է խոսում նաեւ այն փաստը, որ Երեւանում սպասում են Ռուսաստանի նախագահի հատուկ հանձնարարություններով դեսպան Վլադիմիր Կազիմիրովին, որն առայժմ գտնվում է Բաքվում: Նախատեսվում է, որ դեսպանը Երեւանից կայցելի Ստեփանակերտ:

Թե ինչպես կզարգանան իրադարձությունները՝ կարելի է միայն ենթադրել: Համենայն դեպս, Ադրբեջանը հավանել է ստորագրի նոր ժամանակացույցը: Իսկ դա նշանակում է, որ նախապատրաստական աշխատանքները կերկարաձգվեն անորոշ ժամանակով: Բոլոր դեպքերում շատ բան կպարզվի նոյեմբերի 30-ից դեկտեմբերի 1-ը Հռոմում կայանալիք ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի երկրների արտգործնախարարների հանդիպման ժամանակ, որի ընթացքում կքննարկվի ղարաբաղյան խնդիրը:

Այսպես թե այնպես, երբ ռազմական առումով իրադրությունը բավականին հստակ է, ապա խաղաղարար ջանքերի ասպարեզում շատ բան կախված է Ռուսաստանի եւ ԵԱՀԽ-ի իրավասությունների եւ ազդեցության ոլորտների հստակեցումից:

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Ճգնաժամ

ԳԵՐԱՐԺԵԶՐԿՄԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՏԵՆԴ

Նոյեմբերի 13-ից սկսված «դրամի արժեզրկում» կոչվող տեսության տնտեսական եւ սոցիալական օրգանները կաթվածահար անող հիվանդությունը, ի տարբերություն նրա առաջին բռնկման, որեւէ ավելի շատ մարդկանց է իր ուկրոս մասերի մեջ առնում եւ առայժմ մեղմանալու ոչ մի միտում չի ցուցաբերում:

Հարուստ թե աղքատ, խանութպանեւ թե գնորդ, պաշտոնյա թե ներքակա, փողկա ճկասմամբ ահ ու սարսափով լցված միայն մեկ մտահոգությամբ են տառապում. ինչպե՞ս ավելի արդյունավետ ծախսել իրենց մոտ գտնվող 1000, հարյուր հազար, միլիոն եւ ավելի մեծ արժողությամբ գումարները: Իսկ արժեզրկումը չի խնայում ոչ մի նրա ճիրաններում հայտնվածներին դոլլարի շուկայից դեպի խանութ, խանութից դոլլարի շուկա խելագնոր վազքի պայմաններում անգամ չեն կարողանում փրկվել կորուստներից:

Մյուս կողմից տենդը արդեն արբել-տարել է տեսական վաճառասների պարակներում եղած ուտելու համար այս կամ այն չափով ողջ-սանի վերջին փերանշները անգամ եւ այժմ նրանք իրենց հաճախորդներին ներկայանում են կուսակյան մաքրությամբ: Մեխանիկանաստեր վաճառականներից մի մասը, ինչպես պարզվեց նախորդ օրվա շրջագայության ընթացքում զգուշավորություն ցուցաբերելով, գնորդներից թաքնվելու խաղախականությունն է ողդեցրել, մյուսները թեեւ աշխատում են, սակայն, երե մթերային են, ապա խիստ սահմանափակ տեսականիով, իսկ արդյունաբերականները ցուցահանդեսի կարգավիճակով...

Ի՞նչ է լինելու այս ամենի վերջը: Հարց, որի պատասխանի փնտրտուքում եւ ոչ մի պաշտոնական անձ չի ցանկանում մարգարեանալ: Միեւնույն ժամանակ մրցունակում բնւածում է մոտակա օրերին, իսկ ավելի իրական թվալու համար, նկատ երկուշաբթիից հայկական դրամ մտցնելու խոսակցությունները: Որքանով դա կօգնի առանց այն էլ հյուծված տնտեսության առաջընթացը դժվար է ասել, բայց որ հանրապետության ողջ բնակչությունը, անգամ վաղուց սպասված դրամական փոխներար կողմից հետո էլ, դեռեւս երկար ժամանակ կզգա իր սոցիալական վիճակը խայխայման եզրին հասցրած գերարժեզրկման պարբերականի վերադարձ տենդի հետեւանքները, ավելի քան ակնհայտ է: Բանն այն է, որ բացի ֆինանսական լուրջ բարդություններից, հանրապետության խաղախացիներին մթերքների երկաուտեւ դեֆիցիտ է սպասվում: Սա մի ճշմարտություն է, որն անգամ ապացուցելու կարիք չի զգում: Հանրապետության առևտրաշրջանառության գերակշիռ մասը՝ առաջնորդող վաճառականները թեեւ առաջին հայացքից «այս գումից» անհնարին վնասվող խաղին են համարվում, իրականում գրկվել են Հայաստան ներմուծական պարեն ներկրելու հնարավորությունից: Ահա թե ինչ ասաց թեժկական ուսումնարանի շենքի նկուղային մասում գտնվող, Երեւանում ամենահայտնի սեփական մթերային խանութներից մեկի տնօրեն Մանուկ Գասպարյանը:

«Երե մինչեւ այս վերջին արժեզրկումը սկսվելը խանութի համար Ռուսաստանից կարող էի գնել, ասենք թե, մի մեծ բեռնատարի մեջ տեղավորվող ապրանքներ, ապա այժմ, թեեւ գումարային առումով այն շատ ավելին է, հնարավոր կլինի ձեռք բերել ընդամենը «Նոր ավտոմեքենայի» ծավալներին համապատասխանող սննդամթերք: Այսինքն, իմ ունեցվածքը վերջին օրերի ընթացքում մոտ հինգ անգամ պակասեց, համապատասխանաբար աղքատացավ նաեւ ժողովուրդը: Սա է դառն իրականությունը, թեեւ կողքից նայողին կարող է թվալ, թե մենք «կլոռում» ենք մեր խանութներին: Անձ, որ ցանկության դեպքում էլ վաճառողները դա անել չէին կարող, քանզի բնակչության անվճարունակության պայմաններում հնարավոր չէ անգամ մտածել արժեզրկման չափերով գների բարձրացման մասին: Եւ, բոլոր էության, առեւտուրը ներկա դրությամբ կատարվում է ապրանքների ինքնարժեքը կրկնակի չափերով վերցող գներով:

Անգամ եթե մոտակա ժամանակներում դրամի հետ կապված խնդիրները կարգավորվեն, ապա որոշակի ժամանակաշրջանով ես կարող եմ վերականգնել իմ խանութի նախկին առևտրաշրջանառության մակարդակը, ամենաքիչը մեկ նոր լայնանիստ կոմերցիա: Իսկ դա նշանակում է ապրանքների դեֆիցիտ, հետեւաբար գների բարձրացման մի նոր ալիքի սկսում...

Ինչ մոտակա արդյունքը մենք չենք «կարողանա դատապարտել հայաստանաբնակների ամանորյա պահանջարկի փոխարեն» միայն անգամ, նույնիսկ ամենապարզ արժեքներով:

Այս ամենից ինչ որ չափով խուսափելու միակ միջոցը տեսնում եմ ոչ միայն հայկական դրամը արագորեն շրջանառության մեջ մտցնելը, իրականացնելը, այլեւ պետության կողմից ռուսական ռուբլու եւ ամերիկյան դոլլարի զգալի հանույթների վաճառքի հանելը: Հակառակ դեպքում, հանրապետությունը չի խուսափի սոցիալական ավելի մեծ ցնցումներից»:

ՅՈՎՍԵՓ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Կարճ

Գինեձոն Խրախունու «Ազատագրություն» գրքին

ՀԲԸՄ-ի Մարի Մանուկյան եւ Մեդա Դեմիրճյան վարժարանում տեղի ունեցավ սփյուռքահայ անվանի բանաստեղծ Զարեհ Խրախունու «Ազատագրություն» հատորի գինեձոնը:

«Զարեհ Խրախունու գրականագիտական սկզբունքները» զեկուցումով հանդես եկավ The Armenian Observer շաբաթաթերթի խմբագիր Օշին Քեշիշյանը: Թեթեւակիորեն անդրադառնալով սփյուռքահայ գրականությանը, նա նշեց, որ Խրախունին իր ստեղծագործություններում վարպետությամբ է օգտագործում առարկայական խորհրդանշանները եւ որ նմանածայնությունների ու պարզ երեւույթների միջոցով կարողանում է ընթերցողին փիլիսոփայական խորհրդածությունների մղել:

Հիլդա Անիկաթօղլյանի ու Վարդուհի Վարդերեսյանի ասմունքից հետո «Ազատագրություն» գիրքը վերլուծեց Եռվանդ Ազատյանը: Նա ընդգծեց, որ Խրախունին «միտքով կը զգայ եւ սիրտով կը մտածէ»: Իսկ հեղինակի երախտիքի խոսքերից հետո բժմ հրավիրվածները գինով օծեցին այս նոր գիրքը:

Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը

Նոյեմբերի 16-ին ՀՀՇ կենտրոնական գրասենյակում տեղի ունեցավ Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի հերթական նիստը, որը վարում էր ՀՀՇ խորհրդի նախագահ Անդրանիկ Մարգարյանը:

ՀՀ Սահմանադրության նախագծի միասնական տարբերակի տեսական հիմնախնդիրների, փոխհարաբերությունների, դատական, տեղական իշխանությունների վերաբերող հոդվածների վերաբերյալ իր առաջարկությունները ներկայացրեց ՀՌԱԿ-ի հրավերով Հայաստանում գտնվող Համբուրգի համալսարանի պրոֆեսոր, իրավունքի մասնագետ, դոկտոր Օտտո Լուխտերհանդտը: Աշխատանքային խմբին հանձնարարվեց մանրամասն, հիմնավորված տեղեկանք պատրաստել արված առաջարկությունների եւ դիտողությունների վերաբերյալ եւ համձնել կուսակցություններին՝ քննարկելու համար:

Քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության խորհրդի հաջորդ նիստը տեղի կունենա նոյեմբերի 19-ին ՀՅԴ գրասենյակում:

Լոռեցու համբերությունն էլ սահման ունի

Միշտ թվում է, թե լոռեցու համբերությունն անսահման է, նրանք լռեցին, երբ Կիրովականի փոխարեն խաղալին ընծա վեց Վանաձոր անվանումը: Լոռեցիները համբերության տարան նաեւ արդեն 2 տարի ձմեռը շարունակվող խտրական վերաբերմունքը էներգետիկ պաշարների բաշխման բնագավառում: Նրանք լռեցին նաեւ այն ժամանակ, երբ մայրաքաղաքում հասարակական տրանսպորտի ուղեվարձը 3ո. էր, իսկ Վանաձորում՝ 25, Երեւանում 10, Վանաձորում՝ 35, Երեւանում 25 ո., Վանաձորում՝ 75 ո.: Եւ ահա երեկ քաղաքային տրանսպորտի ավտոբուսներում երեւաց հետեւյալ հայտարարությունը. «Ս. թ. նոյեմբերի 18-ից ուղեվարձը դարձել է 250 ո., կապված վառելիքի գնի կտրուկ աճի հետ»:

Առավոտյան ժամը 2 երթուղու ավտոբուսները ուղեւորների հարկադրմամբ կանգ առան Հայքի հրապարակում: Հարյուրավոր քաղաքացիներ շարժվեցին դեպի գործկոմի շենքը, իրենց բողոքի ձայնը բարձրացնելով: Քաղխորհրդի գործկոմը հետաձգեց դորակոչային հանձնաժողովի արտակարգ նիստը: Քաղխորհրդի նախագահ Հովհ. Մասինյանը բացատրեց, որ ուղեվարձի բանկացումը հարկադիր քայլ էր: Վանաձորցիները դժգոհեցին նաեւ ջերմամատակարարման, ծխան նախապատրաստական աշխատանքների ներկա վիճակից: Քաղխորհրդի գործկոմը որոշում կայացրեց մեկ շաբաթ շարունակել հասարակական տրանսպորտի շահագործումը նախկին ուղեվարձով՝ 75 ո, հետագայում այդ հարցին նորից անդրադառնալու պայմանով:

Հուսանք, որ Վանաձորի իշխանությունները կանեն ամեն ինչ, որպեսզի պաղպաղակող տարբերություններ չլինեն մայրաքաղաքի եւ Վանաձորի միջեւ տրանսպորտի եւ մյուս բնագավառներում:

ՍԱՄՎԵԼ ՄԻՆԱՍՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Վանաձոր

Կրթություն

Ամերիկյան գրադարան Երեւանում

Չորեքշաբթի Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի Փափազյան գրադարանի տարածքում ԱՄՆ դեսպանատունը կբացի ամերիկյան գրադարանը, որն առաջինն է Կովկասում: Գրադարանն ունի մոտ 4,5 հազար կտոր գիրք ամերիկյան գրականություն, անգլերենի ուսուցողական նյութեր եւ տեղեկատուներ, եւ մոտ 60 անուն պարբերականներ: ■

Մեր կենցաղը

«Սղիրալով» փողերը, «սղիրալով» գրդանը ու ... «սղիրալաձեւ» հոսանքը

Թեեւ օրական հազիվ, ավելի ճիշտ հազիվհազ, մի 2 ժամ հոսանք ենք ստանում, այնուամենայնիվ, իր այդ 2-ժամյա գոյությամբ էլ է էլեկտրական հոսանք կոչվածը մեր վզին ծանր մի լուծ է դրել ու մեզ ուտում է, ֆինանսապես, բարոյապես, նյութապես, կամ ասած, լայն պրոֆիլով: Թեեւ, ճարներս կտրած, մենք ակամա ինքներս ենք սնուցում մեզ տանջող այդ հրեշին, որ մի ժամանակ ոնց որ թե հրեշտակ էր: Հիմա այդ հրեշի տակ են ամփարվում մարդկանց նյարդերը, ձմերը եւ փողերը: Չնայած էներգահամակարգը սղասարկող ու չսղասարկող բոլոր պատասխանատուները հերքում են, համենայնդեպս, գործի բնույթից ելնելով, թե էլեկտրական հոսանքը, բացի տեսական նախատեսված գներից ու ձեւերից, այդ գներով ու ձեւերով չի բաշխվում ու վաճառվում: Չփորփրենք, թե ով է «լեվի» հոսանք ծախում: Ցրենք «առողջացնող» այդ մտքերն ու էլեկտրական հոսանքի մատակարարումն ու բաշխումն իրականացնող մեր համաքաղաքացի ու հայրենակից անձանց գործերում միայն փաստ չտեսնենք: Այ, օրինակ, այս մեկ փաստը. բաղման ու հոգեհանգստի կամ նմանօրինակ արարողությունների համար քաղխորհրդին «Հայէներգոյի» հրահանգով, ժամը 17-ից հետո այն բաղամասին, ուր նման արարողություն կա, 2 ժամով հոսանք է տրվում, մահվան վկայական ներկայացնելուց հետո, առանց որեւէ վճարի՝ ան-վը-ճար: Երե սկյալ գծերը ծանրաբեռնված չեն լինում:

Երբ Երեւանէլեկտրացանցի դիսպետչերական աշխատակիցը (ներկայացավ որպես Օլեգ Դավիթով) մեզ տեղեկացրեց այս մասին, մենք փորձեցինք համեմատել ...

կան ասածը ոչ ... ...ալյան լամպի հետ, որն էլ ...տնառ դարձավ էլեկտրացան, պանդամարել: Ըստ մեր լուրերի, որ երեւի շատերի ականջին է հասնում, երբ որեւէ տեղ ուրախության կամ տխրության որեւէ արարողություն է լինում, երե ցանկություն է լինում լույսի ներքո անցկացնել այն, կարելի է բանակցել էլեկտրացանցի աշխատողի հետ ու լույս առնել: Չծամծմվենք. սա շատերը ասում են, շատերը լսում են, մեծերը հերքում են, փոքրերը հերքածն են հերքում եւ այլն: Վերջերս ակնոցի ծայրով լսեցինք (մանի որ մեր մասի ակնոցի մեծ մասը այս օրերին նվիրված է փողի մասին որեւէ լուր ճշտելուն), որ քաղաքի շենքերից մեկում մի բնակիչ է փախցնանել, ու քանի որ լույս չի եղել, իսկ այդ ընտանիքին էլ փող չի մնացել հոսանք հասկացնելու համար վճարելու. շենքի բնակիչները փող են հավաքել, մի ժամի համար 15 հազար ռուբլի ու հոսանք գնել (սուտ է, թե ճիշտ, ասում են ողջույնով էլ են վճարի միջոցով հոսանք գնելու հնարավորության մասին հայտարարություն արել): Թեեւ այս պատմության ո՞ր մասն է ճիշտ, դժվար կլինի ասել: Համենայնդեպս, Երեւանէլեկտրացանցի վերոհիշյալ աշխատակիցը ժխտեց վճարով հոսանք տրամադրելու մասին որեւէ գոյությունը եւ մեզ տեղեկացրեց մեր խոսքի սկզբում շոշափված որոշման (կամ հրահանգի) մասին: Ինչ վերաբերում է հոսանքի դիմաց դրամ վերցնելուն, ապա նույն աշխատակիցը նկատեց, թե դա հնարավոր է այն դեպքում, երբ էլեկտրացանցի որեւէ աշխատակից սեփականության վրա անելով հոսանք միացնել-չմիացնելով փող աշխատի, սեփական նախաձեռնությամբ, ինքը:

Թե ինչպե՞ս է, որ առանձին աշխատակիցների սեփական առանձին նախաձեռնությունների մասին համաստարած խոսակցություններ են պտտվում, ոչ մի դիսպետչեր ու ոչ մի «նայալնիկ» էլ չի կարող կամ լավագույն դեպքում չի ուզենա բացատրել:

Իսկ ժամանակորապես, էլեկտրական հոսանքի պարագայում, 2-ժամյա սայրաքրոն գրաֆիկի (խնկական ժամանակացույց է դարձել) պայմաններում ու ճիրաններում հոսանքի տված ջերմությունն ավելի շատ անողոքակի են զգում, քան ուղղակի: Ընդ որում, վերջին զգացողությունը բոլոր սովորական քաղաքացիներինն է:

Իսկ ոմանց գրպանները, այնուամենայնիվ, առանց հոսանքի էլ ջերմանում են: Այսպես կապված է առաջանում, որեւէ կապ չկա՞ արդյոք «սղիրալով» փողերի ու «սղիրալով» գրպանների միջեւ:

Իսկ բաղման կամ հոգեհանգստի համար հոսանք հասկացնելու մասին բարյացակամության հրահանգը լավ էլ հնարավորություն է տալիս ծավալվել այդ շրջանակներում:

Գ. Ն.

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ
Երեւան

Ոչ պաշտոնական թարգմանություն

Հանուն Աստծո

Հոդվածագրության մրցույթ Իրանի Իսլամական Հեղափոխության հաղթանակի տարեկիցի կապակցությամբ

Երեւանում Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատան մշակութային բաժինը մտադիր է Իրանի Իսլամական Հեղափոխության տարեկիցի կապակցությամբ 1994 թվի փետրվարի 11-ին կազմակերպել մրցույթ, ներքոհիշյալ հոդվածների համար, եւ յուրաքանչյուր հոդվածի երեք լավագույն հեղինակներին նվիրել արժեքավոր մրցանակներ:

1. Հայ-իրանական բարեկամության պատմական արմատների ուսումնասիրություն (պատմական հոդված):
2. Իրանահայերի դերը Իրանի իսլամական հեղափոխության հաղթանակում (գրական հոդված):
3. Պարսկերեն եւ հայերեն լեզուների փոխազդեցությունները (գիտական հոդված):
4. Իրանցիների եւ հայերի փոխադարձ ծառայությունները (հետազոտական հոդված):
5. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքական կապերի ընդլայնման հեռանկարը (քաղաքական հոդված):
6. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության մշակութային կապերի ընդլայնման հեռանկարը (մշակութային հոդված):
7. Իրանի Իսլամական Հանրապետության եւ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական կապերի ընդլայնման հեռանկարը (տնտեսական հոդված):

Նշված հոդվածները պետք է ներկայացվեն առնվազն հինգ եւ առավելագույնը տասը էջի սահմաններում, նախընտրելի է պարսկերեն լեզվով, հոդվածագրի համառոտ կենսագրական տվյալներով, մինչեւ 20.10.1372 իրանական թիվ (10.1.1994 թ.) ուղարկվեն Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպանատան հասցեն. Երեւան Մռավյան, Բաղրամյան 1:

Ստացված հոդվածներն ուսումնասիրելուց հետո լավագույն հոդվածագիրների անունները կհրապարակվեն բազմատիրաժ լրագրերում: Կնշվի նաեւ մշակութային բաժին դիմելու ժամկետը:

ԻՐԱՆԻ ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ
ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԲԱԺԻՆ

digitised by A.R.A.R.@

Համայնքներ

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԿ ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

Ինչպես հայտնի է, անցած տարվա հուլիսին Մոսկվայում հիմնադրվեց Միջազգային համահայկական համաժողովը, որի նախագահ ընտրվեց հանրահայտ գործարար և բարերար Սերժ Ջիլավյանը: Այս տարվա հոկտեմբերի 24-27-ին Համաժողովը Մոսկվայի Միությունների տան Սյունազարդ դահլիճում կազմակերպեց Գյուլիստանի պայմանագրի 180-ամյակին նվիրված հանդիսավոր երեկո: Մեր ժամանակում, ցավոք, քիչ լուսաբանված այդ իրադարձությունն խոսքն արծագանք գտավ Ադրբեջանի իշխանությունների մոտ: Հաջորդ օրն իսկ «Նեզավիսիմայա գազետա» թերթում տպագրվեց Մոսկվայում Ադրբեջանի ներկայացուցչի բողոքը նրա դեմ. «...ոչ քիչ տարի, ոչ փոքրով հաստատված մի հայ՝ Սերժ Ջիլավյանը, անում է բաներ, որոնք խարխլում են ռուս-ադրբեջանական բարեկամության հիմքերը»: Ծանոթ ոճ, ծանոթ ձեռագիր... Սակայն ո՞րն էին Հայկական համաժողովի բուն նպատակները, բացի «ռուս-ադրբեջանական բարեկամության խարխլումից»:

Միության փլուզումից հետո ինքնիշխան պետությունների գոյացմամբ առաջ եկան նոր գաղթօջախներ, անհետ հայեր: Հասկանալի է, թե ինչպիսի ծանր կացության մեջ հայտնվեցին դրանք՝ զուրկ լինելով մշակութային, հոգևոր, հասարակական և քաղաքական ամրապինդ կառույցներից, ճանի որ բացի սկզբնական տարածաշրջանների ներքաղաքական դժվարություններից, կան նաև հակահայկական լուրջ տրամադրություններ ինչպես ներսում, այնպես էլ դրսից ներխուժող: Համաժողովը դրել է իր առաջ (նյութական, հոգևոր և մշակութային կարգերի ամրապնդմամբ) օժանդակել հայկական համայնքներին այս դժվարությունները հաղթահարելու համար:

Համաժողովի ծրագրերը բազմաբնույթ են: Դրանց մեջ է նաև գործարար ուժերի համախմբումը հայրենիքին ծառայեցնելու նպատակով:

Ինչպես հայտնի է, մի քանի տարի է, ինչ հավաքվում է Հայ գործարարների ֆորումը: Աշխարհի տարբեր ծայրերից Հայաստան ժամանած ականավոր ձեռներեցների գլխավոր նպատակներից մեկն էլ Համահայկական միջազգային բանկի հիմնադրումն էր, որը, սակայն, չկայացավ: Նման բանկ ստեղծվեց Մոսկվայում Միջազգային հայկական համաժողովի ջանքերով: Բանկի փայատիրական ներդրումները սկսվում էին 10 մլն ռուսական ռուբլուց, որը նվազագույն չափն էր, հասնելով մինչև 2 միլիարդի: Բանկի հիմնադիր դրամագլուխը ներկայումս կազմում է 10 մլրդ ռուսական ռուբլի: Իհարկե, այսքանով չսահմանափակվեց կապիտալի ամբողջացումը, նախատեսվում են կլինեն ներդրումներ, որոնք ըստ գնահատումների և կանխատեսումների կկազմեն արդեն արվածի տասնապատիկը (վերջնական թիվը կճշտվի ս.թ. դեկտեմբերի 6-ին բանկի հիմնադիրների հավաքի ժամանակ):

Այս բանկը, որը հայկական յուրահատուկ ֆինանսական կենտրոն կդառնա, իր շուրջը կհամախմբի ինչպես նախկին Միության հայ գործարարներին, այնպես էլ սփյուռքի մեր ձեռներեց հայրենակիցներին, և անկասկած ձեռնարկիչներին հայրենիքից: Բանկն իր մասնաճյուղը բացելով հայաշատ վայրերում, արդեն իրական օգնություն ցույց կտա տեղի հայ համայնքներին, նեցուկ կկանգնի հայությանը դժվարին հիմնահարցերի լուծման գործում, ինչպես նաև կծառայի Հայաստանի բարգավաճմանը:

Անտարակույս, Միջազգային հայկական համաժողովը պետք է գործունեություն ծավալի նաև հայրենիքում: Ինչպե՞ս. այս հարցին է պատասխանում հայաստանյան մասնաճյուղի նախագահության խորհրդական Ալբերտ Խոյյանը:

«Համաժողովի որոշմամբ Հայաստանում ստեղծված մասնաճյուղը նոր-նոր սկսել է առաջին քայլերը: Մասնաճյուղի նախագահ է նշանակվել ՀՀ ԳԽ պատգամավոր, իրավաբան, արձակագիր Սերյան Գրիգորյանը: Ունենք բարեգործական ծրագրեր, հիմնադրելու ենք տնտեսական բայց ձեռնարկությունների միություն, որն անտարակույս կստանա համաժողովի օժանդակությունն այդպիսի ձեռնարկություններին օգնություն ցույց տալու գործում: Օժանդակության ծրագրեր կան հանրապետության տարբեր բնագավառների համար: Լցվենք համբերությամբ և հուսանք չկանգնեցնենք և նոր հիմնադրվող գործին»:

Ավելացնենք, որ նոյեմբերի 20-21-ին ժամը 10-ին Հայաստանի ժուռնալիստի տանը տեղի կունենա Միջազգային համահայկական համաժողովի Հայաստանի մասնաճյուղի անդամների անդրանիկ հավաքը, որը ծրագրերը ի մի բերելու հետ միաժամանակ կպատասխանի Հայաստանում համաժողովի անելիքներին առնչվող հարցերին:

ՍԱՐԳԱՐ ՄԱՆԵՑՅԱՆ

Չինաստանում փոքր ձեռնարկությունները դեռ վատ ապրանք են արտադրում

Չինաստանում լայնորեն տարածված մարզային և ավանային ձեռնարկությունները մեծ մասամբ թողարկում են վատ արտադրանք: Այս հավաստումն է արվում հատուկ տեսչական հանձնախմբի զեկուցագրում, որն անցկացրել է մեծ և փոքր ձեռնարկությունների արտադրանքի նմուշների ոսկի ընտրովի ստուգում:

Տեխնիկական տեսչության տեսչության ներկայացուցիչ Չժու Իվենը շատ ցածր գնահատական տվեց գյուղական այն ձեռնարկությունների աշխատանքին, որոնք մասնավորապես թողարկում են մետաղյա շինանյութեր և զովացուցիչ ըմպելիքներ: Նրա խոսքերով, դրանց արտադրած պողպատե ամանների 11,9 և անալկոհոլ ըմպելիքների 37,2 տոկոսն է համապատասխանում պետստանդարտին: Նա դժգոհեց արտադրողներից, նրանց մեղադրելով, որ «շահույթի հետևից ընկած», քիչ ուշադրություն են դարձնում որակին, շարունակում են կիրառել հնացած արտադրական տեխնոլոգիա:

Դրա հետ մեկտեղ, տեսչության ներկայացուցիչը բարձր գնահատական տվեց պետական խոշոր ձեռնարկությունների արտադրանքին: Ապրանքների ստուգված խմբաքանակների 90 տոկոսից ավելին համապատասխանում է ներկայացվող պահանջներին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Աղքատ ամերիկացիների թիվը տարեցտարի աճում է

Աղքատության նշագծից ցածր կենսամակարդակ ունեցող ամերիկացիների թիվը տարեցտարի շարունակում է անշեղորեն աճել, հավաստվում է Կոլումբիա համալսարանի մասնագետների զեկուցագրում: Չքավորությունն այն հիմնական պատճառն է, որը մարդկանց զրկում է օթևանից և ստիպում ապրել փողոցներում, ընդգծվում է հետազոտության մեջ: ԱՄՆ-ում անօթևանների թիվը ներկայումս առնվազն 13,5 միլիոն է:

Այսպես, հենց միայն Նյու Յորքի գիշերային օթևաններում 1990-1992 թթ. արձանագրվել է 161945 անօթևան, իսկ Ֆիլադելֆիայում նույն ժամանակամիջոցում օթևաններում գիշերել է մոտ 44 հազար մարդ: Նրանց ընդհանուր թվի մեկ երրորդից ավելին կազմում են երեխաները, նշվում է զեկուցագրում:

Միաժամանակ «Յու էս էյ թուդեյ» թերթը զետեղել է մեկ ուրիշ վերլուծության արդյունքներ, որ անցկացրել են քաղաքների խնդիրների ուսումնասիրման ինստիտուտի փորձագետները: Նրանց կարծիքով, վատթարագույն վիճակում են գտնվում երկրի զառամյալ բնակիչները, որոնցից առնվազն 4,9 միլիոնը ներկայումս քաղցում է և մեծ երկյուղներ արտահայտում այն առնչությամբ, որ չի կարողանա հաջորդ անգամ սնվել: Քաղցին ամենից շատ ենթակա են ԱՄՆ-ի տարեց լատինամերիկացիները, Աֆրիկայից եկածները և երկրի բնիկները:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Չիլլերի քննությունը մոտենում է

Թանսու Չիլլերը, որն իշխանության անցած առաջին կին վարչապետն է Թուրքիայում, միայն չորս ամիս ունի ընտրողներին ապացուցելու իր նվիրվածությունը ազգային իղձերին: Ենթադրվում է, որ այս շաբաթ կայանալիք «Ճշմարիտ ուղի» կուսակցության համագումարին նրա առջև ծանր խնդիրներ չեն դրվի, սակայն մարտին տեղի ունեցող տեղական ընտրությունների ժամանակ նրա կառավարությունը կենթարկվի առաջին իսկական փորձության: «Նա մուտք է գործում իր քաղաքական կյանքի ամենապատասխանատու շրջանը: Տեղական ընտրությունները ցույց կտան, թե արդյոք նա ունի՞ քաղաքական ապագա», հայտարարում է հայտնի թուրք լրագրող Մեհմեթ Ալի Բիրանդը:

Ռոյթեր

Ս. Պետերբուրգ

Փոստային կապի միջազգային գիտաժողով

Նոյեմբերի 15-ին Սանկտ Պետերբուրգում բացվեց «Փոստային կապը արդի հասարակության ենթակառուցվածք է» միջազգային գիտաժողովը: Կքննարկվեն փոստային տեխնոլոգիաների և սարքավորումների զարգացման, տարբեր երկրների փոստային ծառայության միավորման, նոր տեխնոլոգիաների ու ծառայությունների ստեղծման, փոստային կադրերի պատրաստման և այլ հարցեր: Առաջին անգամ անցկացվող այդ միջոցառման տարբերիչ գիծը դրա գործնական ուղղվածությունն է: Գիտաժողովը կազմակերպել են Ռուսաստանի կապի նախարարությունը, փոստային կապի դաշնակցային վարչությունը, կապի բնագավառի շրջանային ընկերակցությունը, Սանկտ Պետերբուրգի քաղաքապետարանը և «Տելենոտոս» կենտրոնը:

Նոյեմբերի 19-ին ավարտվող համաժողովի գլխավոր նպատակն է նպաստել փոստային կապի ձեռնարկությունների փորձի փոխանակմանը փոստի զարգացման հեռանկար ու մոտակա խնդիրների լուծման գործում, աջակցել Ռուսաստանի, նախկին Միության, Արևելյան Եվրոպայի պետությունների և զարգացող երկրների փոստային կապի արդիականացման նախագծերի կազմակերպմանն ու ֆինանսավորմանը: Գիտաժողովում զեկուցումներ կտրվեն արևմտյան և հայրենական հեռանկարային տեխնոլոգիաների և փոստային կապի սարքավորումների վերաբերյալ, կբերվեն փոխարկային գործարաններում դրանց ներդրման, փոստային կապում հեռահաղորդակցական ընկերությունների ներգրավման օրինակներ:

Հանդիպմանը մասնակցում են փոստային կապի 250 կազմակերպություն ու ֆիրմա, այդ թվում ավելի քան 50-ը՝ արտասահմանյան: Գիտաժողովի աշխատանքին մասնակցում են Ադրբեջանի, Հայաստանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Մոլդովայի, Ռուսաստանի, Ուկրաինայի ներկայացուցիչները:

Միաժամանակ կգործի փոստային սարքավորումների ու տեխնոլոգիաների ցուցահանդես, որին մասնակցում են փոստային սարքավորումներ ու տեխնոլոգիաներ արտադրող 18 խոշորագույն ֆիրմաներ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Ռուսաստան

Լ. Աբալկին. Երկրում չկա կայունացում

Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի տնտեսագիտության ինստիտուտի տնօրեն և «Վոպրոսի Էկոնոմիկի» հանդեսի գլխավոր խմբագիր Լեոնիդ Աբալկինը անհրաժեշտ է համարում վերաիմաստավորել բարեփոխումների ռազմավարությունն ու մարտավարությունը: Ելույթ ունենալով լրագրողների հետ հանդեսի խմբագրական կազմի հանդիպման ժամանակ, նա այն կարծիքը հայտնեց, թե բարեփոխումների համադրույթը պետք է նախևս փոփոխվի և ներառի երեք փուլ՝ կայունացման ժամանակաշրջան (1993-1994 թթ.), կառուցվածքային վերափոխման ժամանակաշրջան (6-8 տարի) և 25-30 տարի անց բարձրարդյունավետ, նորընկալունակ և սոցիալապես կողմնորոշված տնտեսության ստեղծման ժամանակաշրջան:

Աբալկինի կարծիքով, ներկա տնտեսական իրավիճակը կայունացման հետ ընդհանուր ոչինչ չունի, գլխավորապես ինֆլյացիոն ուժեղ գործընթացների և Ռուսաստանի տնտեսության զարգացման առաջադրվածության պատճառով: Այսօր միակ հուսալի տնտեսական միտումը անշեղ անկումն է: Այդ միտումը տնտեսագիտության ինստիտուտում հաշվարկվել և կանխատեսվել էր դեռ 1989 թ. նոյեմբերին, գնագոյացման հետևանքները վերլուծելիս: Իսկ այդ տարվա գարնանային վերլուծության համաձայն, 1993 թվականը կոչված տարի է կայունացման համար:

Պատասխանելով Պետական դումայի ընտրությունների նախօրեին այս կամ այն տնտեսական ծրագրի նախընտրելիության վերաբերյալ Բիզնես-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի հարցին, Աբալկինն ասաց, որ համադրման և ծրագրերի ընտրության ժամանակն անցել է: Այսօր առավել մեծ արժեք է ներկայացնում ոչ թե լավագույն, այլ համընդհանուրի ծրագիրը: Աբալկինի կարծիքով, Ռուսաստանի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակն այժմ հիշեցնում է Արևմուտքի տնտեսության 1929-30 թթ. տնտեսական ճգնաժամը և, ինչպես վկայում է պատմական փորձը, դրա արդյունքը կարող է դառնալ կամ ազգային համաձայնության հիման վրա «նոր կուրսի» ընդունումը, կամ էլ Ռուսաստանում բացառված չէ ճգնաժամի հաղթահարման գերմանական փորձի կրկնությունը:

Հանդեսի գլխավոր խմբագիրը նշեց, որ Ռուսաստանի տնտեսության բոլոր գլխավոր գործընթացները չեն կարող բացատրել ռուսական ռուբլու կայունացումը, ինչը հետևություն է անել տալիս նման կարգավորման սպեկուլյատիվ բնույթի մասին: Անհնար է արմատական հիմնահարցը լուծել միայն պահանջարկային սահմանափակիչներով: Ընդունելով հողի մասին նախագահի ընդունած հրամանագիրը, նա այն գնահատեց որպես գաղափարայնացված քաղաքական փաստաթուղթ, որը քիչ կանդրադառնա գյուղի զարգացման վրա և ավելի շուտ կհանգեցնի դրա հետագա անկմանը:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

Ֆինանսներ

Համաշխարհային խոշորագույն վարկատուները

ԱՄՆ-ը և Ճապոնիան կապիտալների շուկաներում համաշխարհային խոշորագույն վարկատուներն են: Ընթացիկ տարվա առաջին ութ ամիսների տվյալների համաձայն, նրանց է բաժին ընկնում կապիտալների համաշխարհային շուկաներում ստացված փոխառությունների մեկ քառորդից ավելին, հաղորդվում է տնտեսական համագործակցության ու զարգացման կազմակերպության զեկուցագրում, որը նվիրված է ֆինանսական շուկաներում կապիտալների տեղաբաշխման վերլուծությանը:

Եթե 1992 թ. համաշխարհային խոշորագույն վարկատուների ցանկում 3-րդ տեղն զբաղեցնում էր Մեծ Բրիտանիան, ապա այս տարի նրան գերազանցել են Ֆրանսիան և ԳՖՀ-ն: Կազմակերպության փորձագետների գնահատումների համաձայն, այս տարի ԱՄՆ-ի փոխառությունները կարող են հասնել 130 միլիարդ դոլլարի, անցյալ տարվա 95 միլիարդի դիմաց: Հիմնականում պարտատոմսերի շուկայում իրականացված ճապոնական փոխառությունները աճել են ընդամենը 8 տոկոսով՝ հասնելով 51.1 միլիարդ դոլլարի: Հունվար-օգոստոսին Ֆրանսիային հատկացված վարկերի գումարը 29 տոկոսով աճել է անցյալ տարվա համապատասխան ժամանակամիջոցի համեմատությամբ՝ հասնելով 36,4 միլիարդ դոլլարի: ԳՖՀ-ի ստացած փոխառությունները աճել են 71 տոկոսով, 21 միլիարդից հասնելով 36-ի (8 ամսում):

Միաժամանակ կազմակերպությունը նշում է, որ վերջին երկու տարում արդյունաբերապես զարգացած երկրներում երկարատև ներդրումների հաշվի նկատվող կրճատումը 1993 թ. առաջին կիսամյակում դանդաղել է: Բացառություն են կազմում միայն Ֆրանսիան (օտարերկրյա կապիտալ ներդրումները Ֆրանսիայի տնտեսության մեջ այդ ժամանակամիջոցում նվազել են 50 տոկոսով) և Ճապոնիան:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ ԲԻԶՆԵՍ ՏԱՍՍ

ANNOUNCEMENT

The fulbright program invites interested persons with fluent English and a scientific degree to participate in the open competition for the 1994-95 academic year. Fulbright participants are being sought to lecture in American universities on the following subjects:

1. History and political science (including international relations)
2. Mathematics and cybernetics
3. Participants will also be considered for research in the following subject:
1. American studies (History, Literature, Society or Culture of the United States)

Contact the "IREX" office (American University of Armenia, Bagramyan 40, Room 10) or the State University's department of foreign relations for further information and application forms.
The deadline for submission of applications is December 15, 1993.
The final selection of fulbright applicants from Armenia will be made by a panel of American Academics and government officials chaired by the Ambassador of the United States.

digitised by A.R.A.R.@

Հունաստան

ՍՈՑԻԱԼԻՍՏՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ ՎԱՏ ՍԿԻԶԲ

Չորս տարվա ընդմիջումից հետո Հունաստանում սոցիալիստները ընդդիմությունից վերադարձան իշխանության: Ինչպիսի՞ն է նրանց «վարկը» երկրի ներսում եւ դրսում:

Մեկ ամիս առաջ, իշխանության գլուխ վերադառնալուց հետո, Անդրեաս Պապանդրեուի սոցիալիստական կառավարությունը փորձում է իր արեւմտյան դաշնակիցներին եւ սեփական գործարար մարդկանց համոզել, որ թոթափել է 1980-ական թվականների իր արմատականությունը եւ առճակատման փոխարեն ընտրում է Եվրահամայնքի եւ ԱՄՆ-ի հետ համագործակցության ուղին: Արդյունաբերողների գլխին ձեռնարկությունները պետականացնելու վերաբերյալ սոցիալիստների «տեղայնա» փոխարեն, այն խոստանում է ավելացնել նրանց հուսկագված արտասահմանյան վարկերը: Ինչքանո՞վ են իրական եւ հուսալի այս քայլերը:

Հարցին ոչ դրական պատասխան է տալիս The Economist հանդեսի Հունաստանի թղթակիցը, որը նոյեմբերի 12-ի համարում գրում է, որ Քլինթոնի վարչակարգի նկատմամբ Պապանդրեուի արտահայտած օգնությունը դեռեւս քաղաքական երաշխիք չի տալիս համոզվելու սոցիալիստների ընտրած քաղաքականության նոր կուրսի անկեղծության մեջ: Ճիշտ է, Հունաստանի նորընտիր վարչապետը ընդունել է ԱՄՆ այցելելու հրավերը, մի քայլ, որ նախկին արմատականների օրոք երբեք չէր կարող թույլատրվել, այնուամենայնիվ, դրան այնքան էլ մեծ նշանակություն չի կարելի տալ, քանի որ սառը պատերազմի ավարտով վերացել են նաեւ մեծ մասամբ այն ռազմական խարիսխները, որոնք Հունաստանի հակաամերիկյան քաղաքականության հիմնական պատրվակներն էին: Ամերիկացիներն ու նրանց դաշնակիցները Եվրոպայում ավելին են սպասում Հունաստանից: Նրանք ցանկանում են, որ հույները նվազ խտրական վերաբերմունք ցուցաբերեն իրենց բալկանյան հարեւանների նկատմամբ:

Այստեղ իրավիճակն իրապես բարդ է: Ալբանիայի հետ Հունաստանի հարաբերություններն ավելի վատ երբեք չէին եղել երեւի: Ըստ երեւույթին, կառավարությունը հարվածելու մտքից ենելով, պահպանողականները, որոնք հոկտեմբերի 10-ի ընտրություններում պարտվեցին, «վախեցրել էին» Ալբանիայի նախագահ Բերիշային, Ալբանիայի հարավում նույն փոքրամասնությանը ինքնավարություն տալու իրենց առաջարկով: Ի պատասխան դրա, Ալբանիան վերջերս սկսել է կրճատել հունարեն լեզվով դասավանդվող դպրոցների թիվը: Միեւնույն ժամանակ սահմանային միջադեպերը խիստ հաճախակի են դարձել: Հունաստանի սոցիալիստները հույս ունեն, որ Բերիշայի հետ լավ հարաբերությունների մեջ գտնվող Ամերիկան կկարողանա «լեզու գտնել» եւ հարթել տարակարծությունները՝ ճանապարհ հարթելով հույն գործարարներին, որ ավելի շատ ներդրումներ կատարեն իրենց սահմանից այն կողմ: Բայց...

Մակեդոնիայի նկատմամբ Հունաստանի անսասան թշնամանքի քաղաքականությունը ի չիք է դարձնում այդ բնագավառում ամեն մի հույս: Պապանդրեուի խոսքերով, նրանք չեն կարող ճանաչել այդ կամ նման անվանումով մի պետություն: Իսկ նրա կառավարության անդամները չարախնդորեն պնդում են, որ առանց ելք ունենալու դեպի Սալոնիկ (Հունաստանի հյուսիսային նավահանգիստը), Մակեդոնիան դատապարտված կլինի կործանման:

Նմանօրինակ վերաբերմունքը հարեւան երկրի նկատմամբ անկասկած խնդիրներ կառաջացնի Եվրահամայնքի եւ ԱՄՆ-ի հետ Հունաստանի հարաբերություններում: Երբ նշենք նաեւ այն փաստը, որ հաջորդ տարվա առաջին վեց ամիսներին Հունաստանը նախագահելու է Եվրահամայնքի նիստերում, ապա դրությունն ավելի լուրջ բնույթ կստանա, հաշվի առնելով, որ համայնքը կազմող մյուս անդամները պիտի ցանկանային անաչառ մեկը տեսնել այդ պաշտոնում, հատկապես բալկանյան հարցերի քննարկման ժամանակ: Իսկ մի՞թե դա հնարավոր է ակնկալել: Այն վճռականությունը, որով նրանք հանդես են գալիս, հույսեր չի ներշնչում: Դեռ կա նաեւ Սերբիայի հարցը: Այն դեպքում, երբ աշխարհի ժողովուրդների մեծամասնությունը Սերբիային մեղադրում է նախկին Հարավսլավիայի տարածքում տեղի ունեցող ողբերգական իրադարձությունների հիմնական պատճառը լինելու մեջ, Պապանդրեուն, իր նախորդի նման, շարունակում է լավ հարաբերություններ պահպանել Սերբիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչի հետ:

Հունաստանի անկայուն եւ փխրուն տնտեսությունը նույնպես բացասաբար է անդրադառնում Եվրահամայնքի հետ ունեցած նրա հարաբերությունների վրա: Բրյուսելում արդեն իսկ ահազանգում են, որ անհրաժեշտ միջոցներ պետք է ձեռք առնվեն Հունաստանի բյուջեի պակասորդը հսկողության տակ վերցնելու համար: Նշված է, որ՝ եթե շտապ քայլեր չձեռնարկվեն, կառավարության պարտքի պահանջները կհասնեն 14.4 տոկոսի, նախատեսված 7.9-ի փոխարեն:

Մասնագետների կարծիքով, սոցիալիստների վարած տնտեսական ներկա քաղաքականությունը պատված է անիրականության քողով: Պակասորդը ֆինանսավորելու համար նրանք պետք է այնքան բարձրացնեն շահույթի տոկոսները, որ շահագրգռեն ներդրողներին իրենց հասկացումները տրամադրելու պետական նախաձեռնությունների մեջ: Մինչդեռ դա անհնար է: Էկոնոմիկայի նախարար Գենիմատասի պնդումներով դրանք, ընդհակառակը, պետք է մինչեւ Ծննդյան տոները էլ ավելի նվազեն, որպեսզի կառավարությունը ի վիճակի լինի արժեզրկման առաջն առնել եւ զարկ տալ մասնավոր ներդրումների: Առայժմ արժեզրկումը միջինից երեք անգամ ավելի է: Գենիմատասը նույնպես խոստացել է, որ հաջորդ տարի «աշխատավարձերը համաքայլ կընթանան արժեզրկման հետ», եւ որ նոր հարկեր չեն լինի:

Խոստումները լավ են անշուշտ, բայց ինչքանո՞վ են դրանք իրականություն դառնալու եւ արդյոք սոցիալիստները ի վիճակի կլինե՞ն փոխելու իրենց նախկին հանդերձանքը:

Պատրաստեց
ՀԱԿՈԲ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆԸ

Կյանք

Ռուսաստանը [illegible]ղնվել է հ[illegible]վներում

ՆԱՏՕ-ն երեքշաբթի [illegible] հայտարարեց եվրոպայում սպառ[ազինությու]նների մեծ պայմանագրի [illegible] կրճատման մասին, միեւնույն ժամանակ հայտնելով, որ որոշ խնդիրներ են առաջացել այս հարցում, քանի որ Ռուսաստանն ու Ուկրաինան ճնշում են գործադրում՝ պահանջելով համաձայնագրի փոփոխություններ: ՆԱՏՕ-ի [illegible]րը տեղեկացրեց, որ համաձայն այս պայմանագրի, առաջին տարում Արեւելք-Արեւմուտք նախկին հակամարտ կողմերը պետք է գործածությունից հանեն ավելի քան 15 հազար տանկ, հրետանային կայանք, զրահամեքենա, ուղղաթիռ ու ինքնաթիռ, ինչը եվրոպայում սովորական սպառազինությունների կրճատման պայմանագրով նախատեսվածի մեկ երրորդն է: Սակայն Ռուսաստանը ցանկանում է ավելի շատ սպառազինություն ունենալ Կովկասում, քան թույլատրվում է համաձայնագրով, պատճառաբանելով, որ դրա պետք է Ադրբեջանում եւ Վրաստանում ծագած հակամարտությունների առաջ դիմադրեներ դնի: Ուկրաինան անհանգստացած է, քանի որ պայմանագիրը նրա տարածքը բաժանում է երկու մասի եւ սահմանափակում է սպառազինության տեղաբաշխումը: Որպես խառնաշփոթի ապացույց է նշվել այն «չհաշվառված» զենքը (հիմնականում տանկեր եւ հրանոթներ), որ մնացել է Ռուսաստանում, Վրաստանում, Ադրբեջանում, Հայաստանում եւ Մոլդովայում: «Անհրաժեշտ են ավելի հավաստի ապացույցներ», ասաց ՆԱՏՕ-ի խոսնակը, նկատի ունենալով Ռուսաստանի պահանջները: Մյուս հիմնախնդիրը նախկին խորհրդային բլոկի հսկայական գործարաններում ռազմական սպառազինության շարունակվող արտադրությունն է, քանի որ վերջիններս դեռ չեն անցել խաղաղական կարիքները բավարարող արտադրանքների: Դա նշանակում է, որ Ռուսաստանի նման երկրները պետք է ոչնչացնեն ավելի շատ զենքեր, քան սկզբում նախատեսում էր համաձայնագիրը:

Ռոյթեր

Վրաստան

Հե՞տ դեպի ԽՍՀՄ

Մոսկվայի դեմ ընդվզման վերջին դրվա՞գ

Անկախություն Ռուսաստանի նկատմամբ. «Դժվար է վստահել Ռուսաստանին. մենք երեք անգամ հավատացինք նրան, բայց կորցրինք Սուխումը», ասաց Գիա Ճավճավաձե՝ Շեւարդնաձեի մերձավորներից մեկը՝ ակնարկելով Ռուսաստանի հովանավորած հրադադարն Աբխազիայում: «Ինչեւէ, շարունակեց նա, մենք միանում ենք ԱՊՀ-ին, որովհետեւ Արեւմուտքը մարդասիրական օգնությունից զատ շատ քիչ բան է արել մեզ համար»: ԱՊՀ-ին միանալու մեկ այլ պատճառ համարվում է այն, որ տնտեսական անկումը կարելի է կասեցնել միայն նախկին խորհրդային պետությունների հետ խզված կապերը վերականգնելու միջոցով: Վրաստանի անհաջողությունների համար Շեւարդնաձեն միշտ մեղադրում էր «Ռուսաստանի հետադիմական ուժերին» եւ սեփական խորհրդարանի դեմ Ելցինի հաղթանակը լավատեսորեն դիտվում է որպես նոր սկիզբ՝ երկկողմ հարաբերություններում: Ռուսաստանի գերիշխած կառույցին միանալու նկատմամբ հասարակական կարծիքը մեծապես բեւեռված է. սեպտեմբերի վերջերին Կիրառական հոգեբանության գիտական կենտրոնի անցկացրած հասարակական կարծիքի հարցման արդյունքները ցույց տվին, որ հարցվածների 28 %-ը կողմ է ԱՊՀ-ին միանալուն, մինչդեռ 60 %-ը դեմ արտահայտվեց:

Այդ ժամանակից ի վեր, Ռուսաստանի կամ ԱՊՀ-ի վերաբերյալ ընդդիմադիր կարծիք արտահայտելն ավելի է դժվարացել: «Արդեն երկու ամիս է, փորձում եմ հեռուստատեսություն ընկնել՝ ընթացիկ իրադրության մասին իմ կարծիքն արտահայտելու, սակայն, ապարդյուն», ասաց ինձ խորհրդարանում 7 անդամ ունեցող Ժողովրդական ճակատի նախագահ Նոդար Նաթաձեն: «Վրաստանում տեղի ունեցող բոլոր աղետներն արհեստական են», շարունակեց նա, սովը, փողոցային քաոսը, պարտությունը Աբխազիայում: Նորից կայսրությունը կլանում է Վրաստանը, եւ Վրաստանի համար ինքնասպանություն կլիներ ԱՊՀ-ին միանալը»: Որպես Շեւարդնաձեի քաղաքականության մեկ այլ քննադատություն նա ասաց, որ չկա ավելի մեծ չարիք, քան Վրաստանի ներքին առճակատումը լուծելու նպատակով արտաքին միջամտություն հրավիրելը:

«Կովկասյան ընդհանուր տունը»

Հնարավո՞ր է արդյոք դաշինքների էական փոփոխություն, այսինքն որ ազգային ընդդիմությունը Վրաստանի ԱՊՀ-ին անդամակցելուն դիմադրելու նպատակով միանա Գամսախուրդիային: Գամսախուրդիայի մի կողմնակից ասաց ինձ, որ խորհրդարանը սոսկ ձեւացնում է, թե ընդդիմադիր է: Իսկ Գամսախուրդիան Շեւարդնաձեին ու նրա կողմնակիցներին համարում է «ռուսական գործակալներ, որոնք փորձում են կործանել Վրաստանի անկախությունը»: Ավելին, նրա կարծիքով, Ռուսաստանը փորձում է փոքրացնել Վրաստանի տարածքը: Խորհրդային Միության քայքայումից հետո Ռուսաստանը բազմաթիվ նավահանգիստներ է կորցրել Բալթիկ ծովում, ինչպես նաեւ Սեւ ծովում՝ Ուկրաինայի պատճառով եւ այժմ փորձում է փոխհատուցում ստանալ վրացական ծովափի հաշվին: Գամսախուրդիայի առաջարկած այլընտրանքը «Կովկասյան ընդհանուր տունն» է, որտեղ կովկասյան ժողովուրդները կմիավորվեն «Ռուսական իմպերիալիզմի» դեմ իրենց պայքարում: Սրա գործնական արդյունքը դարձել էր Գամսախուրդիայի ու Չեչնիայի առաջնորդ գեներալ Դուդաեւի միջեւ, վերջինս որպես Մոսկվային ուղղված մարտահրավեր՝ Չեչնիան անկախ հանրապետություն է հռչակել:

Նախկինում Վրաստանը չորս անգամ իր անկախությունը տարել է տվել Ռուսաստանին: 1801 թ. վերացվեց վրացական միապետությունը, եւ տարածքն անցավ ցարի տիրապետության տակ: 1918-1920-ի կարճատեւ անկախությունից հետո Վրաստան ներխուժեց Կարմիր բանակն ու խորհրդային կարգեր հաստատեց: Խորհրդային վարչակարգի օրերին վրաց այլախոհները Ռուսաստանից անկախանալը դիտում էին որպես իրենց առաջնային նպատակ եւ Կովկասում ամենամարտական ազգայնական շարժումն էին ներկայացնում: Այդ արմատականությունը հանգեցրեց միմյանց նկատմամբ անհանդուրժողականության, եւ նրանց ներքին պայքարը Գամսախուրդիայի ժամանակ պատճառ դարձավ քաղաքացիական պատերազմի: Վրացական ազգայնականությունը անհանդուրժողական էր նաեւ փոքրամասնությունների նկատմամբ՝ նրանց յուրաքանչյուր քաղաքական քայլը Ռուսաստանի կազմակերպած սադրանք դիտելով: Վիճակը վտանգավոր համարելով, ընդհանուր բնակչության 30-40 %-ը կազմող փոքրամասնությունները դիմեցին Մոսկվայի պաշտպանությանը՝ այդպիսով պարարտ հող ստեղծելով ռուսական միջամտողական քաղաքականության համար:

Վրաստանի քաղաքական [illegible] զարգանում է «ուժեղ [illegible] շուրջ: Ռուսաստանի աջակ[illegible]նությամբ Գամսախուրդիային [illegible]ղից դուրս դնելով, Շեւարդնաձեն [illegible] շատ փոքր դիմադրությամբ [illegible] մի ԱՊՀ-ին միանալու [illegible]:

Արդյոք սա Մոսկվայի դեմ Վրաստանի ազգայնական ընդվզման վերջին դրվա՞գն է: Փոխված բնույթով Վրաստանը կդառնա՞ ռուսական խնամակալության տակ գտնվող երկիր:

ՎԻԳԵՆ ՉԵԹԵՐՅԱՆ
Թբիլիսի

ամսագիր
պատկերազարդ
ԲԱՆԲԵՐ
ակադեմիական
արձակ
պոէզիա
եւ
ՏԱՌ ՏԱՌ
իր պոէզիայով
հանդերձ
[illegible]ԼԼԱՔՅԱՆ
[illegible]

Փաստաբանների միջազգային միության որոշումը

Ռուսաստանի նախագահի 1993 թ. հոկտեմբերի 19-ի «Տնտեսության մեջ հաշվարկների բարելավման մասին» հրամանագրի անբանիմաց կիրառումը կհանգեցնի երկրորդային շուկայում [illegible] փականությամբ չպաշտպանված մուրհակների զանգվածաբար հայտնվելուն: Դա փաստորեն պատրանքի տակ կդնի Ռուսաստանում սեփականաշնորհման շարունակումը, հայտարարեց փաստաբանների միջազգային միության փոխնախագահ Միխայիլ Գոֆշտեյնը Բիզնես-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին տված հարցազրույցում: Այդ խնդրի, ինչպես նաեւ հրամանագիրն իրականացնելիս ծագելիք իրադրության իրավաբանական եւ իրավական կողմերի քննարկմանը նվիրված կլինի «Պարտամուրհակը եւ ձեռնարկությունների սնանկացումը» խորհրդաժողովը: Դեկտեմբերին այն կանցկացնի փաստաբանների միջազգային միությունը Մոսկվայի [illegible]յին բանկի մասնակցությամբ:

Մ. Գոֆշտեյնի կարծիքով, փաստաթղթի հեղինակներն ունեցել են մեկ նպատակ՝ պետությանն ազատել վնասաբեր ձեռնարկությունների վարկավորումից, ինչը համապատասխանում է [illegible]ների նախարարության շահագրգռվածությանը: Բայց քանի որ հրամանագրի նախագծի պատրաստմանը չեն մասնակցել ֆինանսիստներ, իրավաբաններ եւ տնտեսագետներ, այն հազիվ թե կենսունակ լինի: Բացի դրանից, հրամանագիրը պետք է իրագործվի սեղմ ժամկետներում: Դա դժվար է թեկուզ այն պատճառով, որ բազմաթիվ արդյունաբերողներ առհասարակ սովոր չեն խորհրդակցել իրենց սպասարկող իրավաբանների եւ բանկատերերի հետ, գտնում է փաստաբանների միջազգային միության [illegible] նախագահը:

Միխայիլ Գոֆշտեյնը ընդգծ[illegible] նախագահական հրամանագիրը [illegible] խախտում պարտատեր ձեռնարկ[illegible]ների բաժնետերերի եւ սնանկացած ձեռնարկությունների աշխատողների [illegible]վունքների պաշտպանություն: Ուստի չի բացառում այն բանի հնարավորությունը, որ այդ փաստաթղթի [illegible]նը մասնակցեն Ռուսաստանի բ[illegible]յան սոցիալական պաշտպանության [illegible] հիմնադրամը:

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

Օպերա

Տիգրան Լեւոնյան. ՄԻԱՅՆ ԽԱՆԴԱՎԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ ՔԻՉ Է

Նոյեմբերի 17-ին Հայաստանի ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր ռեժիսոր Տիգրան Լեւոնյանն անցկացրեց մամուլի ասուլիս՝ կապված թատրոնի համար հոբելյանական ներկա թատերաշրջանի փակման հետ:

Առաջներում, երբ չկային էներգետիկ ճգնաժամ եւ համընթաց այլ երեւույթներ, մեր հանրապետության մշակութային օջախներն աշնանային այս օրերին ապրում էին լիարժեք ստեղծագործական կյանքով: Այժմ, սակայն, ամեն ինչի հետ փոխվել է նաեւ դրանց աշխատակարգը: Այդ պատճառով է, որ արդեն 2 տարի երաժշտական մայր թատրոնն իր ներկայացումները վերջակետում է ուշ աշնանը, երբ այլեւս հնարավոր չէ բաց բեմում երգել կամ պարել:

Ինչ վերաբերում է անցնող թատերաշրջանի արդյունավետությանը, ապա Տիգրան Լեւոնյանն այն բնութագրեց որպես «շատ բեղուն»: Իրոք, օպերային երաժշտության երկրպագուների համար ոգու տոն դարձավ Դոնիցետիի «Պոլիեկտոս» օպերայի բեմադրությունը հիշյալ թատրոնի բեմում, որը կարելի է բնութագրել նաեւ որպես երաժշտական թատրոնի ողջ թատերախմբի ստեղծագործական լուրջ հաղթանակ: Վերջերս կայացավ նաեւ մեկ ուրիշ ցուցանիշ՝ Լորիս Ճգնավորյանի «Օթելլո» բալետը, որը բալետային կազմի եւ հատկապես թատրոնի գլխավոր բալետմայստեր Վիլեն Գալստյանի գեղարվեստական երեւակայության լավագույն վկայություններից է: Հայկական բալետի միջազգային ճանաչման առումով եւս արգասավոր էր այս տարին: Ֆրանսիայում եւ Իսպանիայում հայ պարող-պարուհիները մեծ հաջողություններ ունեցան մասնակցելով մի քանի միջազգային բեմադրությունների: «Սա նշանակում է, նշեց պրն. Լեւոնյանը, որ թատրոնը համալրված է ստեղծագործական կարող ուժերով եւ անկախ նրանից, որ ահռելի հոսք ունենք մեր թատրոնից արտասահման աշխատանքի գնալու կապակցությամբ, այնուհանդերձ երաժշտական մեր թատրոնը գործում է»:

Անդրադառնալով մշակույթի աշխատողների գնալով ավելացող արտահոսքին, Տիգրան Լեւոնյանն այս մտահոգիչ երեւույթը կանխելու հիմնական լծակը համարեց միջազգային կապերի աշխուժացումը, տեսական հովանավորությունը հյուրախաղերի կազմակերպման գործում: Հակառակ դեպքում ստեղծագործական նշանակալի հաջողություններ գրանցած թատերական դես թողնել, որ մեր օպերային թատրոնը մաս-մաս կազմալուծվի, մեղմ ասած, ճիշտ չի լինի: Թեեւ մեր թատրոնն այսօր ստեղծագործական վերելքի մեջ է, բայց նրա ֆինանսատնտեսական վիճակը դույզն ինչ չի համապատասխանում ստեղծագործական կոչված վիճակին: Ուստի մեր կառավարությունը պետք է միջոցներ ձեռք առնի օպերային այս կոլեկտիվը կարող է երկար չգոյատեւել: «Պետական այրերից շատերը մտածում են, շարունակեց իր խոսքը պրն. Լեւոնյանը, թե ինչ կա որ, արտիստները կգնան, մի 2 տարուց հետո կգան: Տարբեր խմբերնաւորների մեջ տարբեր գործնական առաջարկներ են անում: Այսօր գլխավոր խնդիրն այն է, որ ազգն ինքը ըմբռնի, որ մեր մեծերի թողած ժառանգությունը պետք է պահել եւ հանձնել նոր սերունդներին: Այլապես թատրոնի գոնե նվազագույն կենսագործունեությունն ապահովելու համար: Այսուհետեւ այս թատրոնը միայն խանդավառության վրա պահել հնարավոր չէ»:

Գլխավոր ռեժիսորի խոսքում այս առումով կային կոնկրետ օրինակներ: Այսպես «Պոլիեկտոսի» նման շքեղ բեմադրության համար կառավարական հատկացումը եղել է 5 մլն. ռուբլի, մինչդեռ դրա վրա ծախսվել է 15 մլն. ռուբլի գումար:

Սակայն այնքան էլ հուսահատեցնող չէր Տիգրան Լեւոնյանի խոսքը, երբ տեղեկանում էիր թատրոնը նոր, երիտասարդ ուժերով համալրվելու, հետագա ստեղծագործական ծրագրերի մասին: Այս թատերաշրջանի վերջին ներկայացման Տիգրան Չուխաջյանի «Լեբլեբիջի կամ Հոր-հոր աղա» կատակերգական օպերայի մեջ միայն 3 դերբաշխ կար, ընդ որում 3-ն էլ գլխավոր դերերում՝ Արմեն-Դրաստամատ Պետրոսյան, Կարինե-Ռոզա Հովսեփյան, եւ Մարգար Ալեքսանդր Թամրազյան: Ինչպես պրն. Լեւոնյանը նշեց. «Այսօր կոնսերվատորիայում այնպիսի քանակությամբ շնորհաշատ երգիչներ են սովորում, որ կարող է զարմանք հարուցել, որ չի ամլացել ազգի ստեղծագործական արգանդը: Մենք ամեն ինչ անում ենք այդ ուսանողներին օպերային թատրոնի հետ կապելու ուղղությամբ»: Օպերայում այժմ կան երգիչ-երգչուհիներ, որոնք դեռ կոնսերվատորիայի ուսանողներ են: Թեեւ մինչեւ օրերի տաքանալը գլխավոր բեմահարթակում մենք այլեւս օպերային եւ բալետի ներկայացումներ չենք տեսնի, բայց թատրոնի կողմից տաքացվող Հայնկլամաս սրահը կշարունակի իր գործունեությունը: Այնտեղ յուրաքանչյուր շաբաթ եւ կիրակի տեղի կունենան տարաբնույթ միջոցառումներ մեներգիչների եւ թատրոնի կամերային նվագախմբի ուժերով:

Հաջորդ տարի ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնը հրավերներ ունի Իտալիայից եւ Ֆրանսիայից, իսկ տարեսկզբին մեկնելու է Լիբանան մասնակցելու «Կազինո դյու Լիբան» միջազգային մշակույթի սրահի բացմանը: Թատերախումբը սկսել է աշխատանքներ նաեւ «Անուշի» եւ «Սպարտակի» նոր բեմադրությունների վրա, որը պրն. Լեւոնյանը ձեւակերպեց որպես «վերադարձ դեպի Արմեն Տիգրանյանն ու մեր արմատները»:

ԼԵՎՈՆ ԼԱՃԻԿՅԱՆ

Լուրերի Հոսք

Ռուսական ռուբլին Բելառուսում

Ղազախստանի եւ Ուզբեկստանի կողմից սեփական դրամ մտցնելուց հետո Բելառուսը փաստորեն ԱՊՀ միակ երկիրն է, որը հայտարարել է սեփական դրամին հավասար ռուսական ռուբլիների շրջանառությունը: Սակայն սա միայն հայտարարագիր է, քանի որ 1993 թ. ռուսական ռուբլին, որը պաշտոնապես հավասար է բելառուսական հաշվարկային միջոցին («նապաստակին»), կոմերցիոն բանկերը եւ փողոցային փոխանակողները ընդունում են 1:3 կուրսով: Ըստ ՆԵԳԱ գործակալության հայթայթած փաստաթղթերի, մոտ ժամանակներս «նապաստակները» կհայտարարվեն Բելառուսի տարածքում միակ վճարամիջոցը: Ռուսաստանի եւ Բելառուսի կենտրոնական բանկերի ներկայացուցիչների համատեղ խմբի մշակած փաստաթուղթը նշում է, որ «երկու երկրների դրամական համակարգերի միավորման անհրաժեշտ պայմանն է հանդիսանում անցումային ժամանակաշրջանի գոյությունը, որի նպատակն է ազգային տարադրամների կայունացման միջոցառումների անցկացումը»: Անցումային ժամանակաշրջանի տեւողությունը չի նշված: ՆՏ

Սեփական դրամը քաղաքակիրթ ձեւով

Ինչպես տեղական զանգվածային լրատվության միջոցներին հաղորդեց Մոլդովայի ազգային բանկի առաջին տեղակալ Դմիտրի Ուրսուն, դրամական բարեփոխման կոմիտեն հանրապետության ողջ տարածքում կհիմնի դրամի փոխանակման կետեր: Ուրսուի խոսքերով, «ռուբլու փոխանակումը մոլդովական լեյերի կկատարվի մի քանի օրվա ընթացքում առանց բնակչության իրավունքների ոտնահարման»: Մինչ այդ Մոլդովայի կառավարությունը հայտարարել էր, որ ազգային տարադրամը կմտցվի մինչեւ նոյեմբերի 29-ը: ՆՏ

Սեւծովյան երկրների նոր հավաք

Համաձայն Ուկրաինայի ԱԳՆ լրատվության վարչության հաղորդման, նոյեմբերի 29-ից դեկտեմբերի 1-ը Կիեւում կկայանա Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության երկրների խորհրդարանական համագումարի նիստ, որը ստեղծվել էր այս տարվա հունիսին սեւծովյան շրջանի 9 երկրներից եւ նպատակ ուներ տնտեսական համագործակցության համակարգման ու վստահության մթնոլորտի ստեղծման: Հենց այս խնդիրներին էլ նվիրված կլինի կիեւյան հանդիպումը, որտեղ կնախագահի Թուրքիայի Ազգային ժողովի խոսնակ Չինդորուկը: Նախատեսվում է Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կրավչուկի, խորհրդարանի խոսնակ Իվան Պլյուշչի եւ ԱԳ նախարար Անատոլի Զլենկոյի ելույթները: ՆՏ

Չեռնոմիրդինը լավատես է

Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը լիտվական «Ռեսպուբլիկա» շաբաթաթերթին հայտնեց. «Լիտվա կատարվելիք մեր այցի հիմնական նպատակը ռուս-լիտվական հարաբերությունների ընդարձակումն է: Մենք նախատեսում ենք մի շարք կարեւոր համաձայնագրերի քննարկում եւ ստորագրում: Նոյեմբերի 18-ին Լիտվայի վարչապետի հետ կստորագրենք 10 փաստաթուղթ: Մոսկվան ցանկանում է Լիտվայի հետ փոխշահավետ եւ բարիդրացիական կապերի հաստատում: Մեր երկու երկրների տնտեսությունների փոխկախվածությունը հայտնի փաստ է: Սակայն չեմ ժխտի, որ երբեմն լիտվական ղեկավարության այնպիսի քայլերը, ինչպես ռուսական քաղաքացիների համար վիզայի ռեժիմի հաստատումը, դեպի Կալինինգրադի մարզ ռուսական ապրանքների վրա դրված մաքսերը որոշ բարդություններ են ստեղծում: Կարծում եմ, որ ամենաշահավետ առեւտրական կապերի կարգավիճակը համապատասխանում է մեր այսօրվա հարաբերություններին: Ես ինքս ռուս-լիտվական կապերին նայում եմ լավատեսորեն:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՐ-ՏԱՍՍ

Երգում

Վոկալիստների անդրանիկ մրցույթը

ԽՍՀՄ փլուզումից հետո, երբ վոկալիստների Գլինկայի անվան համամիութենական, անդրկովկասյան եւ այլատեսակ մրցույթները դարձան գեղեցիկ հուշ, մեզ մոտ դեռեւս երաժշտական նման մրցույթ չէր կազմակերպվել: Վոկալիստների անդրանիկ մրցույթը, որ նվիրված էր Չայկովսկու ծննդյան 100-ամյակին, բացվեց նոյեմբերի 10-ին Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի Հայնկլամաս սրահում: Կազմակերպիչներն են «Ռուսաստան» միությունը, ՀՀ մշակույթի նախարարությունը, հովանավորը՝ «Արմենիկս» ֆիրման:

Ելույթ ունենալով բացման արարողության ժամանակ Հայաստանում Ռուսաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Վլադիմիր Ստուպիշինը նախ ողջունեց միջոցառումը, ապա դրա անցկացումը Հայնկլամաս սրահում: Նա մասնավորապես նշեց, որ հիշյալ համերգասրահն անցած ձմռանից հյուրընկալել է բազում երգիչ-երգչուհիների եւ երաժշտական խմբերի, բացահայտել նոր անուններ: Նա նաեւ ընդգծեց Ազգային օպերայի եւ բալետի թատրոնի ղեկավարության բարեհաճ վերաբերմունքը մրցույթի կազմակերպման նկատմամբ:

Մասնակիցներն 9-ն են՝ մեծ մասը Կոմիտասի անվան երաժշտանոցից: Ժյուրիի պատվավոր նախագահն է Գոհար Գասպարյանը, անդամները՝ կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Հարությունյանը, Մագդալինա Գալուստովան եւ Իզարկա Այդինյանը:

Օրերս ավարտվեց Հայաստանի Չայկովսկու անվան երաժշտական մրցույթը: Հաղթողների համերգը օպերային թատրոնի կամերային նվագախմբի նվագակցությամբ տեղի կունենա վաղը Հայնկլամաս սրահում: Լ. Լ.

Փորձ

Ձեռներեցություն եւ ոչ թե «բիզնես»,

Այս ծրագիրը դպրոցականների սրտով է. սրացող հոսատությամբ են նրանք կազմակերպում իրենց «տնտեսությունը», «տնտեսական ազդեցության ոլորտները» ու արժեթղթեր բաժանում: Իսկ անցյալ շաբաթ շուկա էին հանել իրենց սեփական արտադրանքը:

Ասում է Րաֆֆի Հովհաննիսյանի կինը՝ Արմինեն, դստեր՝ Շուշիկի հետ:

Ծրագիրն իրականացնում է «Պատանեկան նվաճումներ. կիրառական տնտեսագիտությունը դպրոցներում» կազմակերպությունը, որի նպատակն է հանրակրթական դպրոցներում կիրառական տնտեսագիտության, շուկայական տնտեսության այբուբենի ուսուցումը: Այն Հայաստանում միակ կազմակերպությունն է, որն իր աշխատանքներում համատեղում է թե հայաստանյան, թե ամերիկյան օղակների հնարավորությունները: Ֆինանսավորվում է ԱՄՆ կառավարության կողմից (Միացյալ Նահանգների միջազգային զարգացման կազմակերպությունից, իսկ բարեխնամությունների համար՝ Միացյալ Նահանգների տեղեկատվական ծառայությունից): Համագործակցում է Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի եւ Հայկական քոլեջի շրջանավարտների, ինչպես նաեւ ՀՀ լուսավորության նախարարության, դպրոցի ուսուցիչների ու աշակերտների հետ:

Իսկ այն հարցին, թե ինչ շահագրգռություն ունի ամերիկյան կառավարությունը ծրագրի հայաստանյան ֆինանսավորման մեջ, կազմակերպության տնօրենների խորհրդի անդամ Արմինե Հովհաննիսյանը (մասնագիտությամբ իրավաբան) պատասխանեց, որ նպատակն ամերիկյան հետաքրքրվածությունն է դեմոկրատիայի ամրացման մեջ, որին կնպաստի «Սեփականաշնորհման քայլերի արագացումը ներկա դեպքում Հայաստանում, այսինքն, բիզնեսի կանոնների ուսուցումը մասնագետներին: Դժբախտաբար, բիզնես բառը Հայաստանում բացասական իմաստ ունի եւ բիզնես ասելով այստեղ հասկանում են միայն սեղանիկներն ու առեւտրի սրահները: Մենք փորձում ենք փոխել այդ տպավորությունը՝ մատուցելով տնտեսագիտությունն իր ամբողջականության մեջ»:

Ծրագիրն ԱՄՆ-ում հիմնվել է 1919 թ.: Հիմա նրա գործունեության սահմանները տարածվում են աշխարհի ավելի քան 70 երկրում: Հայաստանում այն սկսել է գործել 92-ին եւ ունի ամբողջությամբ տեղայնացվելու նպատակ: Իսկ 93-ի սեպտեմբերից Երեւանի 8 դպրոցների բարձր դասարանցիներ կիրառական տնտեսագիտության տեսական ու փորձնական դասընթաց են անցնում (ծրագրի տնօրենն է Հասմիկ Դեւոնցյանը): Ուսուցանում են առայժմ Հայաստանի Ամերիկյան համալսարանի եւ Հայկական քոլեջի շրջանավարտները (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն, լեզվի ընտրությունը կամավոր է): Հետագայում կպատրաստվեն հենց դպրոցների ուսուցիչները, որոնցից շատերն արդեն մասնագիտանում են այս ոլորտում:

Ինչպես վկայում է տիկ. Հովհաննիսյանը, դպրոցականների շրջանում նման գիտելիքների ու փորձի ուսուցանման աշխույժ եռուզեռ է առաջացրել, եւ նրանցից շատերը խնդրում են կիսամյակի ավարտից հետո նորից շարունակել բիզնեսի աշխարհում «իրենց խաղերը», բայց կազմակերպությունն արդեն այդ իրավունքը տալու իրավունքը չունի: Ռ. Խ.

Հայտարարություն

Ազգային օպերային թատրոնի Հայնկլամաս սրահում նոյեմբերի 21-ին, ժամը 14-ին տեղի կունենա «Միրոյա սար չունինք» գրական-երաժշտական երեկոն մասնակցությամբ բանաստեղծուհի եւ ասմունքողուհի Անուշ Նազգաշյանի (Լոսանջելես) եւ ՀՀ ռադիոհեռուստատեսային հանձնաժողովի «Շարական» հնագույն երաժշտության համույթի (գեղ. ղեկ. Դանիել Երաժիշտ):

Ներածական Լեւոն Լաճիկյանի
Ծրագրում հայ ճարտարգրության եւ
երաժշտության ընտիր էջեր:

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Սադդամ Հուսեյնը ճահճերի դեմ

Լոնդոնում պաշտոնական նախարարությունը տեսաժապավեններ է հրապարակել, որոնք վկայում են Հարավային Իրաքի ճահճուտներում բնակվող արաբական գյուղերի ոչնչացման մասին։ Նրանք պնդում են, որ Սադամ Հուսեյնը արշավանք է ծավալել այդ տարածքների բնակչության դեմ։ Տեսաժապավենները, որ նկարահանվել են սեպտեմբերին, ցույց են տալիս ոչնչացված 4 գյուղեր, որոնք գտնվում են Բասրայի հյուսիս-արեւմուտքում։ Ճահճուտներում բնակվող արաբները երբեք չեն ասել, որ իրենք Իրաքի բանակի կողմից հարձակումների են ենթարկվել։ Սակայն այժմ նոր վկայություններ կան այն մասին, որ Ս. Հուսեյնը շարունակում է նրանց դեմ օգտագործել քիմիական զենք։ Ապացուցվում է, որ նա խիստ է ջրազրկել է ճահճուտները եւ մարդկանց դուրս շպրտել բնակավայրերից։ Այդ մարդիկ տառապում են մաշկային հիվանդություններից եւ այրվածքներից, որոնք առաջացրել են քիմիական զենքերը։ Բրիտանիան պահանջում է կտրուկ գործողությունների դիմել։ Այս շաբաթ ՄԱԿ-ը փորձագետներ ուղարկեց Հարավային Իրաք, բացահայտված փաստերը հետաքննելու նպատակով։ Բաղդադը, որը խոստացել էր ենթարկվել անվտանգության խորհրդի բանաձեւին եւ վերացնել իր քիմիական զենքը, ժխտում է մեղադրանքները։

Դեկտեմբերին կգումարվի սահմանադրական խորհրդակցությունը

Ռուսաստանի համազգային միության նախաձեռնությամբ դեկտեմբերի 3-ին կգումարվի սահմանադրական խորհրդակցությունը, որտեղ հավաքվածները կկարողանան իրավական գնահատական տալ սահմանադրության նախագծին եւ սղագրել հանրաքվեին։ Այս մասին հայտնեց միության ղեկավար Սերգեյ Բաբուրինը։ Նրա խոսքերով, սահմանադրական խորհրդակցության օգտին են արտահայտվել նաեւ սահմանադրական ժողովրդավարական, ագրարային եւ կոմունիստական կուսակցությունները։

Սնարք

Ագրարային կուսակցությունն ամենաժողովրդականն է

«Ռուսաստանի ագրարային կուսակցության» բլոկի ղեկավար, կուսակցության նախագահ Իվան Լապշինը լրագրողներին հայտարարեց, թե իրենց կուսակցությունը հսկայական գյուղատնտեսական Ռուսաստանում ունի ամենալայն սոցիալական հենարանը եւ երկիրը կերակրողների պաշտպանության կողմնակիցն է։ Նա նշեց, որ բլոկը 145 թեկնածու է առաջադրել համապետական ցուցակով եւ 103 թեկնածու մի մանդատանի օկրուգներում։ Ցուցակում «հավասարապես ներկայացված են գյուղատնտեսության եւ ագրարային արդյունաբերական համալիրի բոլոր բնագավառների աշխատողները»։

Սնարք

Մարդու օրգանների առուվաճառք

...անադացի գիտնականները խոր մտահոգություն արտահայտեցին մարդու օրգանների առուվաճառքով զբաղվող սեւ շուկայի փաստի վերաբերյալ։ Մեծ մտահոգության առարկա են ամեն օր Չինաստանում ու հետամնաց այլ երկրներում անհետացող մանուկները, մասնավորապես պատերազմների ժամանակ գողացված երեխաները, Արգենտինայում հոգեկան հիվանդներից վերցված մարմնի տարբեր մասերը։ Ըստ հետազոտողների, այս գործում շատ ակտիվ են հատկապես խաղային միջնորդական խմբերը։ Ուսումնասիրությունները պարզել են, որ օրգաններից շատերն իրենց տերերից վերցվել են նախքան մահը։

Ակտովթար Բրիտանիայում

Մեծ Բրիտանիայում ավտոճանապարհային վթարի հետեւանքով զոհվել է 11 մարդ։ Նրանցից շատերը երեխաներ են։ Մյուսները լուրջ վնասվածքներ են ստացել։ Շտապ օգնությունը ցույց տրվեց վթարից 6 րոպե անց։ Ոստիկաններն ասում են, որ երեխաներին փոխադրող ...ոքենան բախվել է մի բեռնատարի։

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅԱՆ ԷՇԵԼՈՆԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԵՍ ՀԱՄԱԼՐՎԵՑ

Ավարտվեցին ֆուտբոլի աշխարհի 15-րդ առաջնության ընտրական մրցաշարերը, եւ հայտնի դարձան եզրափակիչ փուլի վերջին 9 մասնակիցները։ Արգենտինայի հավաքականը սեփական հարկի տակ տեղի ունեցած պատասխան խաղում 1-0 հաշվով հաղթելով Ավստրալիայի հավաքականին (1-ինը 1-1) վերջապես կարողացավ տիրել բաղձալի ուղեգրին։ Լատինական Ամերիկայի «Ա» խմբի ընտրական մրցաշարի վերջին խաղում, այն էլ Բուենոս Այրեսում, 0-5 հաշվով ջախջախիչ պարտություն Կոլումբիայի հավաքականից, որտեղ աշխարհի կրկնակի չեմպիոնին, ինչպես հայտնի է, բավարարում էր նույնիսկ ոչ-ոքի արդյունքը, լրիվ հուսախաբ արեց այդ թիմի ջերմ երկրպագուներին, որոնք այս անգամ էլ վախենում էին սեփական հարկի տակ կայանալիք խաղից։ Հավաքականին հոգեբանական ծանր պահին շատ բանով օգնեց Մարադոնան։ Նրա հայտնվելը Արգենտինայի գլխավոր թիմում վստահություն հաղորդեց խաղընկերներին։ Միդնեյ քաղաքում տեղի ունեցած Ավստրալիա-Արգենտինա 1-ին խաղի 37-րդ րոպեին հյուրերից Բալբոն մրցակցի դարպասը գրավեց հենց Մարադոնայի նուրբ փոխանցումից հետո։ Դիեգոն, որ իր քաշը գցել է 20 կգ-ով, աստիճանաբար մտնում է լավ մարզավիճակի մեջ։

Եվրոպական 1-ին խմբի հաղթող դարձավ Իտալիայի հավաքականը, որը վերջին խաղում 1-0 հաշվով առավելություն հասավ Պորտուգալիայի հավաքականի նկատմամբ, որը նույնպես հավակնում էր ուղեգրին։ Իտալիայի ընտրանին 10 խաղից հետո վաստակեց 16 միավոր։

Աշխարհի առաջնության 2-րդ ուղեգիրն այս խմբում՝ բաժին ընկավ Շվեյցարիայի հավաքականին։

2-րդ խմբում վաղուց 1-ին տեղն ապահովել էր Նորվեգիայի հավաքականը, որը դարձավ ամենամեծ անակնկալներից մեկի հեղինակը։ 2-րդ ուղեգրի գլխավոր հավակնորդը Հոլանդիայի հավաքականն էր, որին Լեհաստանի թիմի հետ խաղում բավարարում էր նույնիսկ ոչ-ոքի արդյունքը, սակայն Եվրոպայի նախկին չեմպիոնը մրցակցի դաշտում հաղթեց 3-0 հաշվով եւ ի չիք դարձրեց Անգլիայի հավաքականի վերջին հույսերը, որը մեկ օր առաջ հյուրընկալվելով 7-1 հաշվով հաղթեց Սան-Մարինոյի թիմին։

3-րդ խմբում հաջողությունն ուղեկցեց Իսպանիայի եւ Իռլանդիայի հավաքականներին։ Անհաջողակը դարձավ Դանիայի հավաքականը։ Եվրոպայի չեմպիոնին Իսպանիայի թիմի հետ խաղում բավարարում էր նույնիսկ ոչ-ոքի արդյունքը, սակայն դա նրան չհաջողվեց։

4-րդ խմբում հենց սկզբից մրցաշարային աղյուսակը միանձնյա գլխավորում էր Բելգիայի հավաքականը։ Սակայն վերջին քայլերը ծանրացան։ Եզրափակիչ 2 հանդիպումներում նրան ընդամենը մեկ միավոր էր պետք է եւ դա ստացվեց միայն Չեխո-Սլովակիայի հավաքականի հետ վերջին խաղում (0-0)։ Այս խմբում 1-ին տեղը գրավեց Ռումինիայի հավաքականը, որը վերջնագծում 3 անընդմեջ հաղթանակ տարավ, ընդ որում եզրափակիչ մրցափուլում մրցակցի հարկի տակ սկզբունքային մրցավեճում 2-1 հաշվով հաղթեց Ուելսի թիմին, որը նույնպես հավակնում էր ուղեգրին։

5-րդ խմբում վաղուց 2 ուղեգրին տիրել էին Հունաստանի եւ Ռուսաստանի թիմերը։ Մնում էր որոշել, թե ով է 1-ինը։ Հիշյալ հավաքականների միջեւ հանդիպումն ավարտվեց հույների հաղթանակով 1-0 հաշվով։ Հունաստանի հավաքականն առաջին անգամ իրավունք ձեռք բերեց հանդես գալ աշխարհի առաջնության եզրափակիչ մրցափուլում։

Անհանգիստ ողբերգությունն արձանագրվեց 6-րդ խմբում։ Դեռ 2 տուր առաջ ոչ ոք չէր կասկածում, որ ուղեգրերը բաժին կհասնեն Շվեդիայի եւ Ֆրանսիայի հավաքականներին։ Սկանդինավցիներն առանց հուզմունքների հասան իրենց նպատակին։ Ֆրանսիայի հավաքականին առաջնության համար վերջին 2 հանդիպումներում, այն էլ սեփական հարկի տակ, ընդամենը մեկ միավոր էր պետք։ Սակայն ֆրանսիացիները նախ 2-3 հաշվով զիջեցին Իսրայելի հավաքականին, որին նրա խաղ դաշտում հաղթել էին 4-0 հաշվով, իսկ «Պարկ դե Պրենսում» առաջնում էին 2-1 հաշվով, սակայն վերջին րոպեներին իրար հետեւից 2 գնդակ ընդունեցին սեփական դարպասը։ Պատկերը կրկնվեց նաեւ Բուլղարիայի հավաքականի հետ վերջին խաղում։ Էրիկ Կանտոնայի հարված... հետո ֆրանսիացիները հաշվի մեջ առաջ անցան։ Նույնիսկ այն պահից հետո, երբ բուլղարացիները հավասարեցրին հաշիվը, թվում էր վտանգավոր ոչինչ չկա, սակայն հենց 90 րոպեին հյուրերը ընտրանի հարվածով 2-րդ անգամ գրավեցին մրցակցի դարպասը, հանրահարելով ... Ֆրանսիայի հավաքականին, եւ ... նրա բազմահազար երկրպագուներին։ Այսպես, ֆրանսիացիները գրեթե ուղեգիրն ունենալով զրկվեցին աշխարհի առաջնությունից։

Եւ այսպես, հայտնի դարձան գալիք տարի ԱՄՆ-ում կայանալիք աշխարհի 15-րդ առաջնության բոլոր 24 մասնակիցները՝ ԱՄՆ, Գերմանիա, Իտալիա, Շվեյցարիա, Նորվեգիա, Հոլանդիա, Իսպանիա, Իռլանդիա, Ռումինիա, Բելգիա, Հունաստան, Ռուսաստան, Շվեդիա, Բուլղարիա, Նիգերիա, Կամերուն, Մարոկկո, Կոլումբիա, Բրազիլիա, Բոլիվիա, Մեքսիկա, Սաուդյան Արաբիա, Հարավային Կորեա, Արգենտինա։ ■

1994 Թ. ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՓՈՒԼԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ ԹԻՄԵՐԻ ՖԻՖԱ-Ի ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ

	Ա	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
1. Բրազիլիա	14	66	44	11	11	148-65	99	6	14	3	2	5	1	1	11	1	4	3	5	5	9
2. Գերմանիա	12	68	39	15	14	145-90	93	-	3	10	-	1	4	7	2	3	1	6	2	2	1
3. Իտալիա	12	54	31	12	11	89-54	74	-	1	1	7	10	-	9	9	2	10	4	1	12	3
4. Արգենտինա	10	48	24	9	15	82-59	57	2	9	-	-	-	13	10	5	-	8	1	11	1	2
5. Մեքսիկա	9	29	6	6	17	27-64	18	13	-	-	12	13	16	11	12	6	-	16	-	6	-
6. Իսպանիա	8	32	13	7	12	43-38	33	-	5	-	4	-	-	13	10	-	-	10	12	7	10
7. Շվեդիա	8	31	11	6	14	51-52	28	-	8	4	3	-	2	-	-	9	5	13	-	-	21
8. Բելգիա	8	25	7	4	14	33-49	18	11	15	13	-	12	-	-	-	10	-	-	10	4	11
9. Ռուսաստան	7	31	15	6	10	53-34	36	-	-	-	-	-	7	6	4	5	-	-	7	10	17
10. Շվեյցարիա	6	18	5	2	11	28-44	12	-	7	7	6	8	-	16	16	-	-	-	-	-	-
11. Հոլանդիա	5	20	8	6	6	35-23	22	-	9	14	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	15
12. Ռումինիա	5	12	3	3	6	16-20	9	8	12	9	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	12
13. Բուլղարիա	5	16	0	6	10	11-35	6	-	-	-	-	-	-	15	15	13	12	-	-	15	-
14. ԱՄՆ	4	10	3	0	7	14-29	6	3	16	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
15. Հյվ. Կորեա	3	8	0	1	7	5-29	1	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	20	22
16. Կամերուն	2	8	3	3	2	8-10	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	-	7
17. Մարոկկո	2	7	1	3	3	5-8	5	-	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	11	-
18. Կոլումբիա	2	7	1	2	4	9-15	4	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	14
19. Բոլիվիա	2	3	0	0	3	0-16	0	12	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20. Իռլանդիա	1	5	0	4	1	2-3	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8
21. Նորվեգիա	1	1	0	0	1	1-2	0	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ծանոթություն: Հունաստանի, Նիգերիայի եւ Սաուդյան Արաբիայի հավաքականները Աշխարհի առաջնության եզրափակիչին կմասնակցեն առաջին անգամ։ Ա- եզրափակիչ մրցաշարերի մասնակցության նանակը

Տոնի Կուկաչի հեռանկարը

Մայքլ Ջորդանի բասկետբոլից հեռանալու հայտարարությունը ծանր կացության մեջ է դրել NBA-ի վերջին երեք տարիների չեմպիոն «Չիկագո Բուլզին»։ Վերջինիս ղեկավարներն անվանի բասկետբոլիստի պակասը ինչ-որ չափով փոխհատուցելու համար թիմ են հրավիրել Եվրոպայի լավագույն խաղացող խորվաթ Տոնի Կուկաչին։ Հայտնի է, որ ամերիկյան բասկետբոլը լավագույնն է աշխարհում։ Եվրոպացիների խաղն ԱՄՆ-ում միշտ էլ դիտվում է որպես 2-րդ կարգի, եւ պատահական չէ, որ հին աշխարհամասից շատ քչերն են համարձակվում իրենց բախտը փորձել ԱՄՆ-ում, ինչպես վաղամեռիկ Դրաժան Պետրովիչը, Շառունաս Մարչուլյոնիսը, Վլադե Դիվացը եւ էլի մի քանիսը։ Տեղին է նշել, որ շատերն այդպես էլ հաջողության չեն հասնում։ Բայց Բարսելոնյան օլիմպիադայի լավագույն խաղացողներից մեկը՝ Տոնի Կուկաչը, բացառիկ մարզիկ է։ «Լոս Անջելես թայմզի» լրագրող Մարկ Էյզերը, որը Չիկագոյում ականատես եղավ Տոնի Կուկաչի խաղին, հայտարարեց. «Կուկաչը երեք տարի հետո կխաղա նաեւ խաղալ NBA-ի աստղերի հավաքականում»։ «Չիկագո տրիբունայի» լրագրող Սեմ Սմիթը գրում է. «Շատ տպավորվեցի Կուկաչի խաղից, նրա հիանալի փոխանցումներից։ Երկու

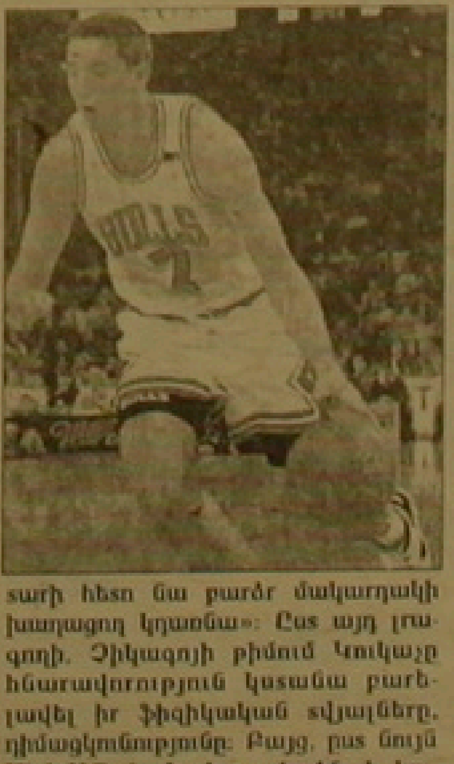

տարի հետո նա բարձր մակարդակի խաղացող կդառնա»։ Ըստ այդ լրագրողի, Չիկագոյի թիմում Կուկաչը հնարավորություն կստանա բարելավել իր ֆիզիկական տվյալները, դիմացկունությունը։ Բայց, ըստ նույն Սեմ Սմիթի, Կուկաչը երբեք չի կարողանա սովորել Մայքլ Ջորդանի անկրկնելի խաղը։ Այնուամենայնիվ Չիկագոյի 150 հազարանոց խորվաթական եւ նույն ռանակորդյամբ սերբական համայնքները պետք է օգնեն Տոնի Կուկաչին չխամրել ամերիկյան բասկետբոլային աստղերի համաստեղությունում։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Պարտության համար հավաքականի մարզիչները պաշտոնանկ եղան

Կատարում տեղի ունեցած ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ասիական գոտու եզրափակիչ մտած թիմերի մրցաշարում Իրանի հավաքականի անհաջող ելույթների, հատկապես Իրաքի թիմից կրած պարտության պատճառով պաշտոնանկ եղան հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ալի Բարվինը, նրա օգնականները եւ որոշ ղեկավարներ։

Թեհրանը դա պատճառաբանում է Իրանի հավաքականի շատ ... խաղով։ Իսկ երկրի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի ղեկավարներից մեկը ... հայտարարեց, որ «Իրանի հավաքականը, որին տրամադրված էին ... ական մեծ միջոցներ, չկարողացավ բաց արժանվույն ներկայացնել իրանական ֆուտբոլի կարողություններ»։ ■

Նոր նախագահ

Դուբլինում տեղի ունեցած ազգային օլիմպիական կոմիտեների ասոցիացիայի 22-րդ նստաշրջանում նոր նախագահ ընտրվեց բելգիացի Ժակ Ռոժեն։ Այս կազմակերպությունը (ACNOE) հիմնադրվել է 1989 թ.։ Ուկրաինայի սպորտի նախարար, արագավազքի օլիմպիական խաղերի նախկին չեմպիոն Վալերի Բորզովը, ստանալով միայն 14 ձայն, չընդգրկվեց նախագահության կազմում։ Ազգային օլիմպիական կոմիտեների ասոցիացիան որոշում է միջնորդ բերել նախկինում Հունաստանում հարգված ավանդական մի օրենք, որի համաձայն, օլիմպիական խաղերին մասնակցող երկրները մարզական փառատոնի ընթացքում վերջ տան պատերազմին։ Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Խուան Անտոնիո Սամարանչը հույս ունի այս դարավոր օրենքը նորից կյանքի կոչել Լիլեհամերի ձմեռային օլիմպիական խաղերում։ ■

Ատլանտայում 14 մեդալով ավելի

1996 թ. Ատլանտայում կայանալիք ամառային օլիմպիական խաղերում խաղարկվելու է 271 ոսկե մեդալ։ Համեմատության համար ասենք, որ 1992 թ. Բարսելոնում տեղի ունեցած օլիմպիական խաղերում բաշխվել էր 257 ոսկե մեդալ։ ■

Բաժինը վարում է ԱՐԹՈՒՐ ՔԱՐԴԱՄԱՆՑԱՆԸ

alex•a EXCHANGE

Տարադրամի դասահական փոխանակումից առաջ մտածէք Ձեր անվտանգության եւ օգուտի մասին: Մեր ծառայությունից օգտվում են Հայաստանի ամենահեռանկարային ընկերությունները, բայց մենք կարող ենք աշխատել նաեւ Ձեզ համար:

Դուք կարող էք մի ժամի ռոպեի ընթացքում վաճառել եւ գնել տարադրամ, ծեռնտու տոկոսով:

Բայց ամենագլխավորը, դուք կարող էք վաճառել եւ գնել անսահմանափակ քանակությամբ տարադրամ:

Միայն մեզ մոտ Դուք կարող էք ձեռք բերել խոշոր քանակությամբ տարադրամ, ընդ որում կծախսէք նվազագույն ժամանակ:

alex•a
ՄԻԱՅՆ
ՎԱՅԵԼՈՒՉ
ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՐ

Հասցեն «Անի» հյուրանոց, 7-րդ հարկ, 712 սենյակ, հեռ. 582792:

PUBLISET

«ԴԱՇԻՆՔ-ԱՎԻԱ»

Հրավիրում ենք բոլորի հեստյալ ավիաուղիներով

ՄՈՍԿՎԱ (ուղիղ չվերթ, ամեն օր, բացի կիրակի եւ երկուշաբթի օրերից)
ԻԺԵՎՍԿ
ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ
ԱՍՏՐԱԽԱՆ
(ամեն չորեքշաբթի)

- Ապահովում ենք բեռների փոխադրում մինչեւ երկու տոննա
- Բարձրակարգ սպասարկում
- Սնունդ
- Ողջ թռիչքի ընթացքում Ձեզ կուղեկցեն մեր ներկայացուցիչները, որ ամեն ինչ կանեն Ձեր հարմարավետության համար:

Տոմսերը վաճառվում են՝ Մաշտոցի պողոտա 40 («Գեղարվեստական սրահ» խանութ), Մուրացանի փողոց 113/3, «Զվարթնոց» օդանավակայան, տոմսարկղ թիվ 1

Հեռ. 53-83-47, 45-25-80, 52-79-22

PUBLISET

TRANS ARMEN

ԼՈՒՍԱՄՈՒՏ ԴԵՊԻ ԱՇԽԱՐՀ

Ամեն ուրբաթ «Զվարթնոց» օդանավակայանից առավոտյան ժամը 5-ին «Տրանս Արմենի» ՏՈւ-154 ինքնաթիռը մեկնում է ՄԻԼԱՆ: Հանգիստ թռիչք: Ընդամենը երեք-չորս ժամում դուք կհասնեք ՄԻԼԱՆԻ Մալփենսա խոշորագույն օդանավակայան, որի ծառայությունից օգտվում են աշխարհի հայտնի ու հարուստ ավիաընկերությունները: Այստեղ Ձեզ սպասում է MD-11 նորագույն ինքնաթիռն իր բարձրակարգ սպասարկմամբ, որը Ձեզ կհասցնի ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ 100 ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԵՒ ԿԱՆԱԴԱՅԻ ՄՈՆՐԵԱԼ, ՏՈՐՈՆՏՈ, ՕՏՏԱՎԱ, ՎԱՆԿՈՒՎԵՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐ:

Փաստորեն առաջին անգամ հնարավորություն է ստեղծվել առանց հարկադիր վայրէջքի ուղիղ գծով Երեւանից մեկնել Միլան...

Եթե դուք ցանկանում էք Բուենոս Այրե՛ս, Բրազիլիա՛... կամ...

Հոգ չէ: Մենք, իհարկե, Միլանով ձեզ կհասցնենք աշխարհի ցանկացած տեղ: «Տրանս Արմենի» ճանապարհը Հայաստանի կապը աշխարհի հետ:

Ամեն ինչ ուղեւորների համար:

Հանգստյան օրերը միայն կիրակի:

Մենք աշխատում ենք առանց ընդմիջման, նաեւ՝ բոլոր տոնական օրերին:

ՄԵՐ ՀԱՐՄԱՐԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ Է
ՄԵՐ ՄՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԽՈՇՈՐԱԳՈՒՅՆ ԱՎԻԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ԵՆ:
ՄԵՐ ԳՆԵՐԸ ԱՆՀԱՄԵՄԱՏ ՑԱԾՐ ԵՆ

Հանդիպեք մեզ մոտ՝ Հայաստան, Երեւան, Կիեւյան 19, 3-րդ հարկ, մերտ «Բարեկամություն» կայարանի մոտ: Զանգահարեք մեզ 27-04-21, 27-48-33, 52-94-72, 28-02-24:

«Տրանս Արմեն» օդուղիների Ձեր լավագույն բարեկամ

NAAVI
AVIACORPORATION

«ՆԱԱՎԻ» ավիաընկերությունը առաջարկում է

ԵՐԵՎԱՆ-ՕՄՍԿ-ԽԱԲԱՐՈՎՍԿ

ավիաուղու մարդատար եւ բեռնատար ինքնաթիռներով:

Հասցեն՝ «Սեւան» հյուրանոց, 120 սենյակ:

Հեռախոսներ՝ 56-49-78, 58-26-53

PUBLISET

Հայտարարություն

Հայխնայբանկը վարժանքների սահմանված դրույքներով հանրապետության քաղաքների ու շրջկենտրոնների խնայդրամարկղներում ծառայողական տարածքներ է առաջարկում տարադրամի փոխանակման կետերի համար:

Հրավիրում ենք առեւտրային բանկերին եւ այն կազմակերպություններին, որոնք ունեն Հայաստանի Կենտրոնական բանկի համապատասխան թույլտվությունը:

Մեր հասցեն Երեւան 18, Մովսես Խորենացու 28ա, հեռ. 56-49-25

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

Վաճառվում եւ գնվում են մեծ քանակով ժողովրդական օգտագործման ապրանքներ:

1. բյուրեղապակյա ջահեր
2. տնտեսական ապրանքներ
3. ամանեղեն
4. սրիկոտաժ
5. կոշկեղեն եւ այլն:

Զանգահարել
53-04-52

«ՎՈՍՏՐՈՒԹՅՈՒՆ» էջմիածնի նորաստեղծ եւ լիցենզավորված գրավատունը իր ծառայությունն է առաջարկում ազգաբնակչությանը եւ ընդունում է ներդրումներ հեստյալ դրույքաչափերով:

3 ԱՄԻՍ 60 %
6 ԱՄԻՍ 140 %
1 ՏԱՐԻ 380 %

«ՎՈՍՏՐՈՒԹՅՈՒՆ» գրավատուն

ՏԱՐԱԴՐԱՄԻ
ԴԵՊՈԶԻՏ
ՏԱՐԵԿԱՆ 70 %

Հասցեն ք. էջմիածին, Մաշտոցի փողոց 30ա

PUBLISET

ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ & Կ°

հասարակական ձեռնարկություն

Ընդունվում են ավանդներ հեստյալ դրույքներով

1 տարով 320 %
6 ամսով 180 %
4 ամսով 80 %

Բարձր տոկոսներ եւ հուսալիություն:

P&K

Մեր հասցեն
Մարշալ Բաղրամյան
պող., 17 տուն:
Հեռ. 56-35-99

PUBLISET

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ Տ. ՊԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562063

Apple® Macintosh®
համակարգչային սարքավորում
«Ազգ» թերթի

Azg
armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ճնայլին ձեւավորում եւ սատարէ սակների ներկայացուցիչ ՊԱՎԵԼ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ

ՀՀ Լրատվամիջոցների «Պարբերական» հրատ. տպարան. Երեւան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 25 000. Գինը 1040 Ստորագրված է տպագրության 18. 11. 1993

digitised by A.R.A.R.@